

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő HEGEDŰS NANDOR

Felolós szerkesztő MARÓT SANDOR

Herriot erélyes távirata Macdonaldhoz

Párisból jelentik, hogy az angol kormány által a londoni konferencia összehívására kiadott meghívóról a francia kormány csak tegnap délután szerzett tudomást. London a meghívót a francia kormánynak egyáltalában nem küldötte be. Föltételezték azonban azt, hogy a meghívókat az angol kormány a saját és a francia kormány nevében küldötte szét.

A programpontok a meghívón tisztára angol kezdeményezések s azt állítják, hogy azokat a franciákkal egyetértésben állapították meg. Az egész affárnak az a látszata, hogy a kínos ügy nem ügvetlenség, hanem sokkal inkább a külügyi hivatal tisztviselőinek és Crewe államtitkárnak a manővere. Hivatalos helyről Párisban azt közlik, hogy a francia kormány az angoltól tegnap felvilágosítást kért a meghívók tartalmaért.

Herriot a kamara pénzügyi bizottságában kijelentette, hogy a tegnapi minisztertanács után jegyzéket intézett Londonba, amelyben kijelentette, hogy a fran-

cia kormány nem érzi magát kötelezve a londoni konferenciára szétküldött meghívókkal kapcsolatban. Ez a meghívó kizárólag Anglia véleményét képezi.

Herriot barátságos, de éles hangú táviratot intézett Macdonaldhoz, amelyben meglepetését fejezi ki a meghívóhoz esatolt megjegyzések felett. A bizottság ülésének folyamán megérkezett az angol kormány választávirata, amelyben Macdonald közli, hogy a meghívás senkit sem kötelez, a konferencián résztvevő nemzetek teljesen szabadon dönthetnek az összes kérdésben.

Beszéde további folyamán Herriot kijelentette, hogy nem egyezik bele a versaillesi békeszerződés módosításába. Hangsúlyozta, hogy Macdonalddal egy francia angol garancia paktumot fog rövid időn belül kötni.

Herriot beszédére Bouillon Franklin reflektált és annak a véleményének adott kifejezést, hogy a garancia-szerződést Európa valamennyi államának alá kell írni.

A lei esése még mindig tart

Már pénteken este jelezte a zürichi utóközse a lei újabb esését. Ez ma be is következett. A lejt Zürichben csupán 2.20 szal jegyezték. Érthető tehát, ha a román valuta folytonos hanyatlása izgalomba hozza Románia összes gazdasági köreit. Az árak az egész vonalon emelkednek. A dunai és feketetengeri kikötőkben megakadt minden forgalom, mert a kereskedők nem merik az árut lejben értékesíteni. A legfőbb vámbizottság ülésére érkezett jelentés szerint a brailai kikötőben 80.000 lejre szokott fel egy vagon buza ára. Cetatea-Alban pedig, ahol a szárazság is nagy, 120.000 lejt is kértek egy vagon gabonáért. Olyan fantasztikus ár ez, amire nemrégén még gondolni sem lehetett.

Hasonlóképpen emelkedett a bukaresti piacon a külföldi valuták ára is.

A kormány állítólagos intervenciója nem mutatkozik eddig. A lapok azt írják, hogy mikor a francia frank esett, a francia kormány úgy segített a bajon, hogy

kölcsönt vett fel Angliában és Amerikában. Ez az egy mód állana a román kormány rendelkezésére is, ha kormány el nem vadította volna Romániától a külföldet. Hiába táviratozott most Bratianu a külföldre, hogy a bányatörvény nem irányul a külföldi tőke ellen, hiába utazik most Tankred Constantinescu Londonba. — az angol pénzügyi körök sokkal jobban vannak mindenről informálva, mintsem kormánykijelentésekkel a hangulatot meg lehetne változtatni.

A pénzügyminiszter Belgrádban a kamara egyik ülésén kijelentette, hogy a jugoszláv rövid lejáratú kölcsönök kimerültek s azokat most egy kölcsönrel kell pótolni, hogy abból a pénzügyi kötelezettségeknek eleget tenni lehessen. További beszéde során Morel kijelentette, hogy a szövetségesek azon erősködése, mellyel a közép-európai államokat lefegyverezni akarják, nem becsületes és

nagyon egyoldalú, mert ugyanakkor a szövetségesek tudtával és hozzájárulásával Ausztria éjjel-nappal gyártja a fegyvereket egy új áboruhoz, melybe Angliát is be akarják rántani.

Morel szerint sürgősen konferenciát kell egybehívni, hogy ilyen készülődéseknek az egész világon utját lehesen vágni. Az angol kormány végképp el van szánva az Angliából exportált fegyverek szigorú ellenőrzésére. Már eddig sikerült megállapítani, hogy a londoni City egyik raktárában két tonna gépfegyver volt depónálva egy összesen 2000 tételes, Oroszországba szóló gépfegyver-rendelés első részleteként.

Goldis László lemondása a nemzeti párt alelnöki állásáról

A bukaresti sajtó ma is hasábkokon foglalkozik a fúzió megszakadásával. A parasztpárt tegnap nyilatkozato: tett közzé s ebben kijelenti, hogy nem ők az okai a fúzió meghiusulásának, mert ezt a lépést a nemzeti párt magatartása provokálta. Különösen kikel a parasztpárt a nemzetipárti sajtó ellen, amely a tárgyalás tartamán hevesen támadta a parasztpárt egyes vezetőit anélkül, hogy Maniuek ezeket a cikkeket dezavualták volna. Csakugyan nevetséges is, hogy egy párt fúzióról tárgyaljon egy másik párttal, de a tárgyalás alatt saját sajtójában ezt a másik pártot, illetve annak vezetőit piszkolja.

Dr. Lupu a parasztpárt egyik vezére cikksorozatot fog írni az Aurora hasábjain és ebben részletesen fel fogja tárni azokat az okokat, amelyek a fúziót kettőtörték.

Maniuek is folytatják most a polemikát és tarthatatlannak bélyegzik a parasztpárt ama követelését, — amit a fúzió utolsó stádiumában támasztott, — hogy a takeista tagok vonuljanak vissza a párt vezetőségétől.

A kulisszák mögött arról beszélgetnek, hogy amikor felmerült egy esetleges jövőbeli kormányalakítás, a nemzeti párt takeista szárnya már előre úgy kombinálta ki ezt az új kormányt, hogy abban a parasztpárt igen alárendelt szerepet kapjon. Így Michalechet közegészségügyi, Luput pedig munkaügyi miniszternek kippelték, szóval két jelentéktelen tárcát szántak neki.

A fúzió megszakadása után azonnal megkezdődtek a találgatások új politikai csoportosulások érdekében. Beszélnek, hogy Argetoianu tett volna lépéseket Maninál, nem működhetnének-e együtt és

állítólag az averescánusok újból kísérleteznek a parasztpártnál egy kollaboráció érdekében.

Az Adeverul a következő érdekes kulisszatitkot írja:

A parasztpárt megindítja szervezési akcióját Erdélyben. Augusztus havában mintegy negyven pártkorifeus indul szét Erdélybe, élükön Lupuval és Mihailachéval.

Más oldalról nagy fontosságot tulajdonítanak Goldis akciójának. Goldis kijelentette tudvalevőleg, hogy az az állítás, amit Kisenevben mondtak és amely szerint a nemzeti párt Erdélyben tulajdonképpen parasztpárt volna, sok igazságot tartalmaz.

Goldis nincs megelégedve egyes jelenségekkel, amelyek a fuziós tárgyalásokat kísérték és le is mondott a nemzeti pártban viselt alelnöki állásáról. Ennek a lemondásnak a megoldása nem éppen könnyű, mert Goldis hívei közé az erdélyi intellektuális és orthodox közelet igen sok híve tartozik, szemben Maniuval és Vajdával, akik tudvalevőleg görög katolikusként. Ennélfogva az ő lemondása nehéz dolog a pártnak és valószínű, hogy emiatt a zárt bizottság össze fogják hívni.

Bukarestből jeentik: Itteni politikai körökben nagy feltűnést kelt az erdélyi szászok egyre hevesebb agitációja a kormány ellen. A sajtó a Bisfritzer Deutsche Zeitung egyik cikkét közli.

Meghalt egy régi szenzáció hőse

Tegnap meghalt Nagyváradon Szabó Jenő végrehajtó. Ma egy szürke név, de valamikor, 1912-ben egy országos szenzáció központjába került — ártatlanul.

Sokan vannak még Nagyváradon, akik emlékeznek rá, hogy Nagyváradon az Erdődi cukrászda előtt — ahol most az Agrár Takarékpénztár van — meggyilkolta találták Jám bor Lajos törvényszéki íródatistát. Akadtak tanúk, akik hallották Jám bor utolsó óhajtását, amely ennyi volt: — Jaj megöltek, Szabó... Szabó...

A rendőri nyomozás ezen a felkiáltáson elindulva megállapította, hogy a gyilkosságot Szabó Jenő bírósági végrehajtó követte el. Támogatta a nyomozó hatóságok feltevését az a körülmény is, hogy Szabót a gyilkosság éjszakáján, a gyilkosság időpontjában az utcán látták, ezenkívül — ez volt a plauzibilisebb nyom — Szabónak volt egy stíletes botja, amelynek pengéje, az orvosi szakértő szerint, belement a meggyilkolt Jám bor sebébe.

A nagyváradai rendőrség ez adatok alapján letartóztatta Szabó Jenőt, aki kétségszerűen becsesében tiltkozott a vád ellen. Két napi vallatás után testben és lélekben megtörve bevallotta Szabó Jenő a gyilkosságot. Mivel a rendőri nyomozás ezt ilyen szépen elintézte, a gyilkosságot követő harmadik napon jelentkezett a kolozsvári rendőrségen dr. Békéssy Jenő nagyváradai ügyvédjelölt és szenzációs vallomást tett. Elmondta, hogy barátjával Hevesi Ákos gazdasági akadémiai növendékkel a gyilkosság napján Nagyváradon voltak. Éjszaka egy kicsit beszélgetve mentek haza, amikor találkoztak Jám borral. Szóváltás támadt Jám bor és Hevesi közt, mire

Hevesi egy görbe késsel mellbe szúrta Jám bort.

A gyilkosság elkövetése után Kolozsvárra szöktek, abban állapodtak meg, ha senkit sem gyanúsítanak, akkor Békéssy nem jelenti fel gyilkos barátját. De minthogy Békéssy olvasta a nagyváradai és budapesti lapok tudósításait a szerencsétlen Szabó Jenőről, önként jelentkezett a rendőrségen.

Hevesi Ákost Kolozsvárról Nagyváradra hozták. Nagy tömeg várta a vasútnál. Olyan nagy szenzáció mint ez, kevés volt Nagyváradon. Természetesen a rendőrség sűrű bocsánatkérések közben szabdlábra engedte Szabó Jenőt. Akkor kezdtek csak egyszer igazán foglalkozni a budapesti lapok a különös ügyvel és úgy tárgyalták az esetet, mint

az orvosi és rendőri tévedések mintaképe, amely akasztófára juttatott volna egy ártatlan embert.

Hevesi vallomásából ugyanis kiderült, hogy rövid görbe késsel ölte meg Jám bort, holott az orvosi vélemény kétségkívül megállapította, hogy hosszú vékony penge okozta a halálát. Ha Békéssy nem jelenti fel Hevesit, akkor Szabó Jenő talán haláláig a börtönben rothad.

A nagyváradai törvényszék ezután két és fél évi börtönre ítélte Hevesi Ákost erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testisértésért, Békéssy Jenőt pedig kisebb pénzbürségre ítéltek bűnpártolásért.

A szomorú ügyben szereplők azután sokáig nem hallattak magukról. Szabó Jenő közbeesésében, tisztességben élte le életét Nagyváradon, míg nem tegnap meghalt. Hevesi Ákos pedig kitünő gazdasz

lett, a kommun alatt földművelésügyi államtitkár volt de egy hét múlva megtudták, hogy gyilkosság terheli a multját és ezért eltávolították a helyettes népbiztosi állásból.

A nagy szenzáció szenvedő hőse Szabó Jenő pedig tegnap örökre elköltözött az élők sorából...

Tengerit **Árpát**
Kolenda János, Óvoda-u. 7.a.
Darál **és Elad**

GYORSAN PONTOSAN OLCSÓN
HEGEDÜS HIRLAPIRODA TELEFON 15-01

Nagy művészeselőnyek a Lidó-ban

Ma és mindennap fellépnek:

Beregi László
komikus

Forrini-duett
angol stepp-táncosok

Kassay Rósi
előadó művész

Valenka
román énekes

Nádassay Ernő
komikus

Andrény Lili
táncos

Halász Bandi
román-magyar énekes

Horváth Lajos
karmester

Szinre kerülnek:
tréfák, bluetek, duettek és szólók.

Előadás után mondain-táncok.

Rendes árak a vendéglőben.

Belépődíj nincs.

Kezdele 9 és fél órakor

Művészeti vezető:
Beregi László.

* „Die Dame“ régi számok 10 leírt kaphatók a Hegedüs Hirlapirodában.

Éjfél mozielőadás!

Ma, vasárnap éjszaka fél 12 órakor

Dorian Terraseon
szinre kerül

Nyisd ki a szemed

A nemi bajok és azok következményei
Szigoruan csak 18 éven felülieknek.

Figyelem! Rendőrségi határozat folytán ezen film előadásán nők és férfiak különítve ülnek. A képhez mindennemű zene tilos. A felvonás közben a nézőtér sötét marad.

Ugyanez a film 5 és 8 órai kezdettel szinre kerül a
Dorian filmszínházban

TÖREKVÉS * BIHORUL * NAC

Ma, vasárnap d. u. fél 6 órakor a Rhédey-kerti Sport-téren **nagy nemzetközi**

BOX MÉRKŐZÉS

melyen Románia és a külföldnek legkiválóbb boxolói vesznek részt, amelyen résztvesz **Salvan Virgil** mérnök.
A mérkőzéseket **Keller** amerikai kapitány vezeti. Jegyek válthatók a Hegedüs Hirlapirodában.

Veszedelem előtt a magyar színjátszás

A kolozsvári román opera művészei jóval több érdeklődést érdemeltek volna, mint amennyi pár napi itt időzésük során a helyi román közönség részéről irántuk megnyilvánult és a művészettel szemben megnyilvánuló közöny átsajgott hozzánk a nyelvi különbség határain is. Nem volt örömmünk benne, hogy saját ügyük iránt a nagyváradi románok hasonló meg nem értést tanúsítanak, amilyen sokszor nem is meretlen a magyar közönség részéről sem a magyar ügyek iránt.

Ismét éreznünk kellett, hogy művészeti kulturánkban az egyik nyelvű törekvések támogatása nem kell, hogy a másik nyelvű törekvéseket megbénítsa, sőt igazán virulni az egyik kultúra akkor fog, ha a másiknak reuzálása hozzá a kellő atmoszférát megteremtí.

A román operistákkal szemben tanúsított román közöny tolja időszerűségbe, hogy ezen a helyen a határmenti művészeti felügyelő, Marcus István jövő szeszonzonra kiépített tervével, amíg nem késő, részletesen foglalkozunk.

Marcus István felügyelő urnak jó egy-néhány koncepciója szenvedett már hajótörést a gyakorlat zátonyain. Voltak vérmes elképzelései, amiknek valóra váltását felőbb művészeti hatóságok belátása, realitással inkább számoló praktikuma lehiggasztott. Ilyen koncepciói közé tartozott az állandó kettősnyelvű társulat megteremtése, amire annak idején maga a művészeti miniszter mondta ki, hogy az végeredményében ez időszert a román színészet érdekeivel ellenkeznek.

Marcus István felügyelő ur a napokban ismét Bukarestben járt. Elutazása előtt hírül adtuk már, hogy a művészeti minisztérium elhatározta a Demetriade-féle határmenti román drámai stággione felállítását. A Demetriade-társulat eredeti terv szerint is beleinfiltálódik előadásai a magyar színház repertoárjába, még pedig úgy, hogy hat-nyolc hétig hetenként két estén át játszanék a magyar színházban.

A román társulat illetén be kombinálása ellen, minthogy a magyar társulat az átvett esték veszteségeiért rekompenzálódik, természetesen serkinek semmi ki fogása nem lehet. Nem lehet észrevételem az ellen, hogy Romániában egy fejlődő román színházi kultúra életet igényel maga számára s a lakosság nemzetiségi elosztódásának megfelelő arányban követeli maga számára a pódiumot, ahonnan saját anyanyelvén hirdeti az örökkön való artisztikumot. Nem lehet kifogásom a magyar színészet szemszögéből nézve is a román érvényesülést. Sőt örülök, mert a kultúra mindig példaadó és ha a románok amint Demetriadétól joggal elvárhatom, egyszerű művészi produkciókat csillogtatnak egy odaadó román közönség előtt, annak hatása a magyar művészetre és magyar közönségre sem fog elmúlni nyomtalanul.

Megelégedésem a másnyelvű művészet megnyilvánulása iránt azonban hamar averzióra fordíthatja, ha azt látom, hogy nem is annak érdekében, csak annak örve alatt a nyelvileg hozzám tartozó művészet szisztematikus elnyomtatása érvényesül.

Marcus István felügyelő ur Bukarestből visszatérve oda nyilatkozik, hogy a Demetriade-társulatnak 6-8 héten keresztül való vendégszereplési idején a magyar társulat egyáltalán ne tarthasson előadásokat a román vendégszereplések városában. Vagyis: ha Demetriade január és február hónapban érkezik mondjuk Nagyváradra s e két hó folyamán itt hetenként 2 estén, összesen 13-16 estén át játszik, akkor a magyar társulat januárban és februárban az üresen hagyott 35-40 napon sem szerepelhet Nagyváradon.

Ezt a koncepcióját Marcus felügyelő ur a temesvári polgármesteri kongresszuson akarja elfogadtatni. Nem bizonyos tehát, hogy a magyar és román társulatok viszonyát megállapítani hivatott többi ténnyezők máris osztanak Marcus felfogását, sőt vagyunk annyira optimistikusok, hogy hinni merjük, hogy egyáltalában nem is fogják osztani. Szomorú gesztusa volna ez a terv a megszülető román határszéli színjátszásnak. És nem hisszük, hogy a román intelligens közönség nagy része abból a tényből merítene magának lelkesedést a színházlátogatáshoz, hogy a magyar színészetet a románok egyszerű ittdőzése máris kiutasította. S vajjon, éppen az operisták rovásán kiütözött részvéltenség nem ejthet-e oly irányban gondolkodóba bennünket, hogy a román előadások látogatottságát idővel a magyar anyanyelvű városi polgárság érdeklődése is fokozhatná? Bármily kisjelentőségű legyen is ez eshetőség, ma még kassza szempontokból, morális hordereje annál távolabb. De lesz-e egyetlen magyar színházlátogatója a román előadásoknak belátható időközön belül, ha tudjuk, hogy a magyar társulat halóporaiból szivta az élet-erőt?

Mert kétségtelen, hogy Marcus koncepciója, — a magyar társulatnak a román vendégszereplés idején való kiharancsolása — a magyar társulat összeomlására fog vezetni. Szüksége van-e erre a román társulatnak? Megbecsülését jelent-e a határszéli román színjátszásnak, ha bölcsejénél a bizalmatlanság oly fokát táplálom életképessége iránt, hogy remegnem kell, nehogy a szobában egy másik ikergermek elszívja előle a levegőt, ami képtelenség?! Nem növeli-e a román művészet erejének lebecsülését, ha ezt a kételyt iránta éppen a művészeti felügyelő táplálja? És gondolt-e a művészeti felügyelő arra, hogy ma és legalább egy generáción keresztül még a román társulat itt mifélen csak az idősb magyar színészet támogatásával tanulhat talpán megállani? A polgármester urak, akik Temesváron július 8-án összegyűlnek, gondolják meg határozatukat. A művészeti felügyelő ur terve lehet lelkes és tiszteletreméltó elképzelés, de hijján van a gyakorlataiaságnak. Térjenek fölötté napirendre s hagyják egymás mellett békében élni a magyar és román színjátszást az itt élő mindkét náció meglegedésére.

Egy érdekes hivatalos irás

Gyakran sürgetjük és követeljük, hogy a kisebbség lakta városokban a kisebbség nyelvén is vezetni kell a közigazgatást. Teljes képtelenség az például, hogy Nagyváradon a városházáról kizárólag román nyelvű értesítést adnak ki a feleknek, akiknek szaladgálnok kell órákig, míg valaki nekik szíveségből lefordítja. Annaira meg nálunk a romanizálás, hogy a városi villamos mű sem fogad el már semmiféle magyar nyelvű beadványt. Ez valóban a legerélyesebb tiltakozást érdemli meg. A villamos mű nem hatóság, hanem egyszerű üzlet, még pedig a város polgárainak pénzéből, így keztezéssel és

szorította a nemzetiségek nyelvét. Arról nem is beszélve, hogy a száz városokban még magyarul sem vezették az iratokat, hanem kizárólag németül, tehát a belső közigazgatás sem folyt az állam nyelvén, — de románok lakta vidékeken is a publikummal a hatóság számos helyen a közönség anyanyelvén érintkezett, pedig akkor még nemzetközi szerződések, amelyek a kisebbségek jogait védték, nem voltak.

Ennek az állításnak a bizonyítására közlünk itt egy fakszimilét. Egy megintést, a mit annak idején Karánsebes városa küldött dr Gredinar Coriolan ügy-

Intés. — Admoniere. — Mahnbrief.

..... úr karánsebesi hsz.
lakos ezennel felhivatik, hogy 191..... évi kor. fill. személt-hordási és kor. fill. öntözési járulékat 8 napon belül végrehajtás terhe alatt a városi adóhivatalnál fizesse le.

St. Gredinar Coriolan dn Caransebes Nr. C. *108*
se provocă ca se solvescă contribuția pentru scoterea gunoelor *20* Cor.
..... fil. pentru stropirea strărilor Cor. fil. in decurs de 8.
zile, caci la cas contrari aceea se vor incasa pre cale executiunala.

..... in Karánsebes Haus Nr.
wird hiemit aufgefordert K H. Mistausfuhr und K
..... H. Bespritzungs-Gebühr binnen 8 Tagen bei der Städt.-Steueramts-Kassa
ansonstiger Exekutionsgefahr einzuzahlen.

Karánsebes, 1914. február hó n.

városi tanács.

lokálpatriotizmusából alapított és fenn tartott üzlet, a melynek kötelessége a város minden polgáraival azon a nyelven szóba állani, ahogy vele az illető értekezni akar.

Valahányszor mi a kisebbségi nyelv érvényesítéséért sikra szállunk, azzal szoktak letorkolni bennünket, hogy a magyar világban sem használta a közigazgatás a nemzetiségek nyelvét. Ez természetesen nem áll. Nem mondjuk mi, hogy a magyar közigazgatás a kisebbségi elv érvényesülése alapján dolgozott, de viszont az sem igaz, hogy az egész vonalon ki-

védnek, aki 1914-ben még Karánsebesen lakott.

Ebből a kliséből látható, hogy Karánsebes városa magyar urakom alatt három nyelven hivatalos nyomtatványokkal dolgozott és a román anyanyelvű Gredinar Coriolannak a blanketá roman nyelvű rovatát töltötte ki. Pedig tudta, hogy Gredinar megértene magyarul, hogy Gredinar Coriolan akkor, mint törvényszéki bíró, állami tisztviselő volt.

Nem lehet tehát a romanizálást mindig a magyar példával igazolni.

Bethlen István nőágon az Árpád-házból származik

Nem tudjuk, mi lehet a célja annak, hogy egy genealogus most megállapította, hogy Bethlen István gróf, Magyarország jelenlegi miniszterelnöke nőágon az Árpád-házból származik és huszonharmadik sarjadéka IV. Béla királynak. Kuriózum okából ezt a leszármazási fejtegetést itt adjuk:

Az Árpád-ház férfiágon III. András magyar királlyal kihalt és a köztudatban úgy él, mintha az Árpád-ház nőágon is csak külföldi uralkodó és főrangú családokban élne tovább. A magyar geneológiai tudomány már régen tisztázta e kérdést s megállapította, hogy a Habsburgok, az Anjouk, a Bourbonok és a többi európai uralkodócsaládok mellett, magyar családokban is fennmaradt nőágon az Árpádok vére.

Az Árpádok, a középkor szokásai szerint, természetesen csak egyenrangú házasságokat kötöttek s a legtöbb házasságkötésbe belejátszott a politika is. Egy-két eset mégis volt, amikor az Árpád-ház leányai magyar főurakhoz mentek feleségül. Így Géza fejedelem egyik leánya Ába Sámuel felesége lett s ezen a révén jutott Sámuel király a magyar trónra. Az Ába nemzetség a legrégibb magyar nemzetségek egyike, de nem lehet megállapítani, vajjon e nemzetség leszármazottjai Sámuel királytól s így Géza fejedelem leányától származnak-e, avagy Ába fivéréitől. I. Béla király egyik leánya is magyar főurhoz, Hunt Pázmán Lambert grófhöz ment feleségül, de ez a Hunt-Pázmán Lambert 1132-ben halt meg, a nemzetségből eredő családok: Batthyányiak, Forgáchok, Lázárok és a többiek azonban csak 1200-ig tudják fölvezetni családfájukat.

Magyar főurnak lett a felesége az Árpádok még egy királysarlja: II. Géza kilencedik gyermeke, Margit, férje András, somogyi ispán, ennek utódairól azonban hiányzanak az adatok, magyar főurhoz ment feleségül Margit unokahuga, III. Béla hetedik leánya is, akinek leánya, Erzsébet, viszont a Hunt-Pázmán nemzetségtől származó Bökény gróf volt. Ez a Buker comtesz, ahogy a régi krónika írja, a Cseklézi-nemzetség őse, viszont az egyenes leszármazást Bökényig, illetve nejeig Árpád-házi Erzsébetig senki sem tudja kimutatni.

IV. Béla király negyedik gyermeke, Anna, aki 1270. körül Rosztiszló orosz herceghez ment feleségül, azonban megállapíthatólag igen sok magyar családnak ősanja s IV. Béla királynak s nejeinek Laszkarisz Mária, nikaiai császárléánynak, ma is vannak és sokan vannak a leszármazottjai. IV. Béla veje Rosztiszló, a tatárok elől jött Magyarországra s a tatárok kivonulása után macsói bán lett. Leányukat, Erzsébetet, vette azután nőül Mays vagyis Mózes, akinek atyja, — ugyancsak Moys — 1228—1232 között nádor volt, maga pedig országbíró, főlovászmester, somogyi és varasdi ispán, a királyné tárnokmestere, majd maga is nádor. Az a tény, hogy Erzsébetet, a király unokáját feleségül adták hozzá, ugyanakkor amikor IV. Béla leányait Boleszló lengyel herceg, Saint-Omer Vilmos herceg, Henrik bajor herceg és Boleszló halicsi herceg vették feleségül, azt a föltevést is megkockáztatja, hogy Mózes nádor maga is unokája volt annak az András somogyi ispánnak, aki III. Béla leányát vette nőül s így egyenrangúnak volt tekinthető. A somogyi

ispánság ugyanis ebben az időben öröklött méltóság volt s nyilván az idősebb Mózes nádor atyjától, Andrásról örökölte ezt a tiszteletet.

Annvi bizonyos, hogy Mózes nádor felesége, Erzsébet, az Árpád-ház ivadéka volt, amint azt Thüroczy, Katona, Oray, Szabó Márk, Werkner Mór és Kis Bálint egyértelműleg megállapították. Mózes és Erzsébet utódai pedig ma is élnek s ezek között a leszármazottak között van Bethlen István gróf is. A miniszterelnök családfája egyenesen így vezethető föl IV. Béla királyig:

IV. Béla és neje Laszkerisz Mária.
Leányuk: Anna, férje Rosztiszló orosz herceg, macsói bán.

Leányuk: Erzsébet, férje Moys, Mózes nádor.

Leányuk: Erzsébet, férje Medgyesi Miklós erdélyi vajda, Mór fia a Puk nemzetségből.

Fiuk: Mór mester († 1355).
Leánya: Anna, 1351-ben somlyói Báthori László neje.

Fia: Báthori Szaniszló.
Ennek fia: Báthori István.
Ennek fia: Báthori Miklós.
Ennek leánya: Kata, akinek férje Sarmasági Sarmasághy László.

Fiuk: Sarmasághy András.
Ennek fia: Sarmasághy János.
Ennek fia: Sarmasághy János.
Ennek leánya: Anna, férje gverőmőstori Kemény János.

Fiuk: Kemény Boldizsár.
Ennek leánya: Anna, férje bethleni Bethlen Farkas.

Fiuk: Bethlen János.
Ennek fia: Bethlen Miklós gróf.
Ennek fia: József, neje Kemény Krisztina bárónő.

Fiuk: Bethlen Elek gróf neje Vass Júlia, vagy Judith grófnő.
Ezek fia: Sámuel, felesége Frici Fekete Klára, Fiuk: János, első felesége Beldi Róza grófnő, második Wesselényi Zsuzsa bárónő.

Ezek fia második házasságból: Bethlen István gróf, neje Teleki Ilona grófnő.
Fiuk: Bethlen István gróf miniszterelnök.

Az érdekes ebben a leszármazásban, hogy Bethlen István gróf családjában Kemény Krisztina bárónő, Vass Júlia grófnő, fricsi Fekete Klára, Wesselényi Zsuzsa bárónő, édesanyja Teleki Ilona grófnő s hogy felesége Bethlen Margit grófnő is ugyancsak Árpád-házi Erzsébet nőágon leszármazottjai.

Kemény Krisztina bárónő leszármazottja volt ugyancsak Sarmasághy Annának s gverőmőstori Kemény Jánosnak, akiknek fiuk, Kemény Annának, Bethlen István férfiúgu ösátyjának, bátyja, Kemény János erdélyi fejedelem volt. Kemény János fejedelem fia Simon, ennek fia Kemény János báró s ennek leánya Kemény Krisztina bárónő, Bethlen József gróf férje s így Bethlen István leszármazottja Kemény János erdélyi fejedelemnek is, aki maga is nőágon az Árpád-házból származott.

Bethlen István gróf huszonharmadik sarjadéka e szerint IV. Béla magyar királynak.

Uj géphímző üzlet
Saguna (Kapučinus)-utca 16. szám
Gépi reneszász rieheli és madeirán kívül montirozást és előrajzölást és mindenféle kézimunkát vállallunk.

Külön regénymelléklet a „Nagyvárad“-ban

Vasárnaptól kezdve a Nagyvárad a megszokottnál jóval nagyobb terjedelmet enged át regény közlésére hasábjából. Hogy olvasóközönségünknek szépirodalmi igényeit mentől teljesebb mértékben kielégítsük, ezentul nem rövid folytatásokban, hanem nagyterjedelmű mellékletekben nyújtjuk az élvezetes olvasnivalót.

A változtatásra olvasóink iránti előzékenységünk késztetett. Tudjuk ugyanis, hogy nagyobb, egységesebb részletekben élvezetesebb a regényolvasás, ha egy-két napi időközben következnek is egymásra, mintha mindennap csak minimális töredékekben adunk belőle izeltit. A regényközlésnek nálunk mai naptól fogva bevezetett rendszere különben a legtöbb világlapnál s a budapesti lapoknál már meghonosodott, azzal a különbséggel, hogy a pesti lapok csak vasárnap, míg mi hetenként háromszor közlünk kiadós regényfolytatásokat.

A regényközlés új rendszere számunkra újabb áldozatot jelent, amit azonban nem sajnálhatunk, ha meggyőződünk arról, hogy olvasóinknak a változással újabb örömet szerezünk.

Regénymellékleteink ezentul kedden, csütörtökön és vasárnap fognak megjelenni, viszont a többi napokon regényfolytatást nem közlünk. A regénymelléklet természetesen egyszerre nagyobb részletet fog mindig közölni.

Jelhezhetjük már is, hogy újabban ismét több magyar és külföldi regényt vásároltunk meg közlésre a Nagyvárad számára.

* Tündérszép lesz a Brázy Najád crémtől. Mindenütt kapható.

Feltűnő árleszállítás! Haas Lipót

Linóleum

Gyári fölerakalában

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand 5

Telefon 4-63

Viszonteladónak nagy árkedvezmény
Lerakatok:

Timișoara, Bulv. Reg. Ferd. 7.
Cluj, Str. Universității No. 1.

Leitől

gummi kabátok Férfi és női — 875.—
díval fazonban prima gu mizdssaj

Szővel lelsővel felöltőszertű angol gummizással 1600

Viaszos vászon asztalterítő szebbnél szebb mintákkal — 80.—

Futó szőnyeg prima minőségű méterje .. 102.—

Ebédli szőnyeg nagyon szép mintával 200×300 .. 1350.—

Linoleum lúlszőnyeg méterje 150.—

Linoleum ebédli szőnyeg 200×250 1060.—

Linoleum padlók bevonásához 200 cm. széles .. 425.—

Olomaniakaró 160—300 .. 1650.—

Bőrvásznak kárpitosok és kocsigyártók részére erős minőségben 145

MISSIR-cégnél 10%

árengedményben részesül minden vevő.

Áruink minősége elsőrangú

Egy iskolai évzáróbeszéd

Az érmihályfalvi állami iskola évzáró ünnepélyén Kádár Béla igazgató-tanító igen magvas beszédet tartott a tanítói hivatásról és a nevelés szelleméről. Az érdekes beszédet itt közöljük:

Mélyentsített Közönség!

Egy iskolai év terheit tesszük le e mai nap alkalmával úgy mi tanítók, valamint a gyerekek. Terhet tesszük le, a tanítás terheit, mert nem az a könnyű munka a tanítás, aminek első tekintetre látszik. Nehéz, felelősségteljes a tanító munkája. Az ő nevelésére sarjadzó gyermeki lelkek vannak bízva. A tanító egyénisége meglátszik a tanítványokon sokszor az öregség korában is. Jellem, tudás, erkölcs, szerénység, mind-mind a tanító nevelő munkája által béklyózik örök nyomtató vonalakkal az iskolás gyermekek fejlődésébe szűkenő lelkére. Ezért nehéz, ezért felelősségteljes a tanító munkája. Ahány a gyerek, annyi féle szó, hiszem, indulat, nevelés, képesség néz szembe a tanítóval, midőn az iskolai év elején belép osztályába s mire lepereg az idő rostáján a tanév utolsó napja is, a sok fajta félség egy központosíttsággá változik át. Egyik gyermek kebeléből bűnt irtott a tanító az javult, a másikból letört egy darabot a dacz szikláiról, az szerényebb lett; némelyik kebeléből kitépte a kevélység rut dudáját s az illető alázatosabb lett és így tovább... Képeleik csak el mélyen tisztelt közönség, mely ideg és lelketlő munka eredménye lehet a befejezett cél: a nevelés produkuma. Mégis hányan vannak, akik nem becsülik eléggé a tanítót, akik jateknak tartják a mi munkánkat!... A legszebb munkateljesítmény előtt ezek és ezek suhannak el közönyösen, érzéketlenül. A tanító nem hatalmi tényező, az igaz, de ő az egyetlen egy ember, aki igazi utóda a legnagyobb Mesternek. Ő nevel honpolgárt, tagot a társadalomnak, embert az emberiségnek s lelket az istenség számára...

Nem frázisokkal tanítunk mi, nem is a különböző hitdogmák egyedül idéztő tanaival, egymás ellen uszítva nemzetiségeket, hitfelekezéseket, hanem mi a tudomány szavaival tanítunk, a szeretet módszerén keresztül szűrve, tanítunk olyan dolgokat, melyek ismerete nélkül nem lehet ember az ember. Tanítunk gyermekeket inni, olvasni; lerakjuk alapját a számtan, történelem, földrajz és fizika tudományának s tanítunk minden gyermeket arra, hogy ember és ember között nincs különbség, legyen az román, magyar, zsidó, vagy bármi más; legyen katólikus, református, vagy Mózes hitű; legyen továbbá ur, vagy szolga, hanem van különbség csupán emberi lelkek között: a jó és rossz, a jellemes és jellemtelen, a gögös és szerény, a becsületes és becsetlen, a hazug és igaz, az álszent és a helyes uton járó hitember között. Mi igyekezzünk megszerettetni a magyar gyerekekkel Romániát, amint meg kellett szeresse a román gyerekek Magyarországot a multban. Mi kívánjuk a gyűlölséget egy a román, mint a magyar gyermek kebeléből s egyszerre kezd észrevenni mindkét nemzetiségű gyerek: ni-ni, hiszen Vasile éppen olyan helyes fiú, mint a Laci s kezét formák és szent megismerés biztatására, szinte tesszük fel nek s ha ily szellem irányítja növekedésüket, lesznek megalapozott egy boldog országnak. Kérdem: melyik a szebb munka, az ellenségeskedés szítása-e, vagy az ellentétek csorbáinak kiköszörülése? Ha elismerik, hogy a mi munkánk hasonlít hatatlannul szebb sok más foglalkozás egész munkájánál, legyen szabad több szeretetet, megbecsülést kérnem önkéntől a tanítók számára. Igen, megbecsülést és megértést. A mi munkánkat meg is kell tudni érteni. Ezért tekintenék mi bizakodóan az értelem közönség felé, de sajnos, ez osztályba tartozóknál az egész értelem a pénzszerezés szolgálatában teljesít egyedül munkát. Megvádolni lépten-nyomon megtudnak minket. És elszomorító, hogy két ellentétes oldalról ér minket az önértékeltség megsebesítését célzó támadás. A magyar társadalom, mert mi becsületes munkával keressük kenyerünket, vagy talán mert szegénységünk rongyait nem vesszük a szárazkőzűs placára, renegátunk bélégezz; a román társadalomból is egyes egyének dacára, hogy becsületesen, pontosan teljesítjük kötelességünket, mert magyarok vagyunk, megbízhatatlannak tart. Olyanformán né-

zünk ki, mint két egymásra morgó farkas közé került bárány, akinek láttára megsejti az egymásra morgás s az ellenfelek igyekeznék a bárány testébe mélyeszteni szaki fogait...

Ilyen körülmények között ugyebár, belátjuk, hogy az eddigi nehéz tanítói munka helyett, súlyos tanítói munkát végzünk?

Súlyos a munkánk, de teljesítjük fátáradhatatlannul s bármelyik nemzeti osztályba tartozó megszólónkkal szemben tudunk és fogunk védekezni becsületes munkánk körével.

Talán a tökéletes Isten részását jutalomban a gyarló emberek helyett, aki tudja, hogy csupán tanítók és jó tanítók vagyunk, akik odatörekedünk, hogy hazánk boldog legyen s lakói megelégedjenek.

Mielőtt azonban évzáró ünnepélyünket megnyitnám, tihozzatok is szölok egy pár szót kedves gyermekeim! Alkik e mai nappal a vakáció boldog óráinak élvezését kezdték meg. Többen közületek kirepültek a mi védő szárnyaink alól, hogy örökké elhagyják a mi iskolánk padjait, rálepvén egy másik diákkörlet küszöbére, vagy hogy odaálljanak szülőik társaságában a munka mezéjére, avagy helyet foglaljanak a műhelyek gyalupadjainál s munkaszatálnál... Ti, kedves gyermekeim, akik ezeknek a csoportjába tartoztok, többé gyermekek már nem lesztek, a járszi életöröm befejezést nyert számotokra s kezdődik a komoly élet. A komoly

élet előtornácán, az ifjuság mézején már ábrándok színes álma szövi körül agyagokat pókháló szövéskel. Azonban éppen az ifjuság órái görditenek lábaitok elé köveket, melyek botlásokra készítenek. Ezek a kövek a rossz társaság, iszákoszság s más egyéb bűnözés. De ha olyankor, midőn ilyen kövek gördülnek lábaitok alá, eszetekbe jut az iskola komoly intelve, könnyen átléptek azokat s földgöcs lesztek.

A ti számotokra is vannak tanácsaim, akik csak pihenni fogtok egy pár hónapig, hogy az új iskolai év kezdetén ismét találkozzunk. A vakáció hasonlít ahhoz a felbőhöz, amelyik a napfényt esze úl s elfedi kis időre a fényt. A vakáció a feledtetés fátylával vonja be a tudás fényét emlékezetetek egén. A vakáció feledtet sokat vezeték. Feledtetni sokkal könnyebb, mint tanulni. És hogy mindent ne felejtsetek el, olvasgassatok olykor-olykor. Irjatok, számloljatok. Legyetek szofogadók otthon s bármilyen nemzetiségű gyerekekkel találkoztok, mindenkor testvéreteknek tartsdok azt, mert egy Istennek teremtményei vagyunk mindnyájan. Az utcán illedelmeselek legyetek. Botránkoztató magatok viselkedéssel ne hozzatok szégyent iskolánkra. Ez az én utravalóm számotokra; ebből is fogyasszatok valamiesket, hogy jelleket ne éhezzen meg! Ezeket akartam veletek közölni s mután ismételtén figyelemetekbe ajánlom az általam mondottakat, évzáró ünnepélyünket megnyitván.

„Kész vagyok eltemetni a régi ellenségeskedést“

Herriot beszélgetése Norman Angellel

Herriot angliai tartózkodása alatt hosszabb beszélgetést folytatott Norman Angellal. „A nagy illúzió“ híres szerzőjével, az európai tudományos pacifizmus vezérével, amely beszélgetés méltán okozott nagy feltűnést az egész sajtóban. Ez az interjú mintha fordulópontot jelentene a legutóbbi esztendőek diplomáciai történetében és pedig két okból.

A háború befejezése óta talán ezuttal történt először, hogy vezető állásban lévő politikus nyíltan, őszintén és kerekén nélkül megmondja a maga véleményét az európai közvéleményt mindenek fölött legjobban érdekli kérdésekről. A második szempont, amely ezt a beszélgetést emlékeztetőre fogja tenni az, hogy Herriot a franciánémet problémát ezuttal először nemcsak Franciaország szempontjából vizsgálja meg, hanem nyíltan kijelenti, hogy ugyanolyan jogcime van Németországnak is arra, hogy biztonsága nemzetközi garanciák által oltassék meg.

A beszélgetés a New Leader-ben jelent meg, az angol radikálisok hetilapjában és Norman Angel a sablontól eltérve, ugyszólván szóról-szóra leközi a miniszterelnök szavait.

Herriot első mondatai úgy hangzottak, mint egy meggyőződéses nacionalista beszéd. Herriot maga is szenvedett a megszállás alatt és nagyon nehéz — mondotta — filozófiai nyugalomunkat megőrizni akkor, a mikor a tör হয়ে szívünknek van szegezve. Mégis

kész vagyok eltemetni a régi ellenségeskedést, ha el tudom ezzel harítani az akadályokat a jobb jövő felé vezető útról.

Mihelyt hatalomra jutottam, első teendőm az volt, hogy a Ruhr-vidék megszállásakor elítelt és kiutasított németeket szabdalbra helyezzem és hazatérésüket megengedjem. Hónapokon keresztül ez volt a németek legnagyobb sérelme és ime, alig vettek róla tudomást.

— Ha szemügyre vesszük a német-francia konfliktus egész komplexumát, akkor könnyű ennek a vitának a magyát ki-hámozni. Ön ismeri a biztonság kérdésében kifejtett hosszú küzdelmünket. Az első megállapodásokról megígérték nekünk az angol-amerikai garancia-szerződést. Ez

ígéretben bízva, elejtették számos olyan követelésünket, amiket sok francia ember a biztonság leghatásosabb eszközeként nézett. (A Rajnahatár! Szerk.) Hogy milyen utonamódon estünk el ettől a garanciától, azt tudja. Ön bizonyára ismeri akarja, milyen elvet követve igyekezzünk biztonságunkat most megvédeni. Válaszom ez:

a Népszövetség elvére támaszkodunk.

A népszövetségi paktum 10., 16. és 21. szakasza értelmében azt indítványozzuk, hogy a szövetségesek kössenek egy közös és kölcsönös biztonsági szerződést és mielőtt bizonyos nehézségeket áthidalunk, jelentsék ki, hogy

ezen szerződés keretében felveszik Németországot is.

— A garanciaszerződésnek azon formájával szemben, amelyet Clemenceau óta a francia kormányok megvalósítani igyekeztek, Angliában erős ellenérzés támadt, különösen a munkáspárt soraiában. De szilárd meggyőződésem, hogy ez ellenérzés túlnyomó részben eltűnne, mielőtt a garanciaszerződésnek Németországgal szemben egyoldalú rendelkezéseit a kölcsönös biztonság érdekében megfelelően módosítanák. Mihelyt

Franciaország valóban kész arra, hogy azokat a jogokat, amelyeket a szerződés értelmében a maga számára biztosítani akar, Németország részére is garantál, az egész helyzet azonnal megváltozik.

Amikor Norman Angel csodálkozását fejezte ki a francia politika ez új perspektíváit fölött, Herriot mosolyogva jelentette ki, hogy Nollat generális, a francia hadügyminiszter, bár meggyőződéses katona, tökéletesen egyetért véleményével.

A francia politika e változásának kiinduló pontja az a közös meggyőződés Macdonaldnak és Herriotnak, de a mögöttük álló angol és francia parlamenti többségnek is, hogy az európai békét és újjaépítést fenyegető viszálynak elejét venni és e bajt gyökerestől meggyógyítani csak úgy lehet, ha

FÜRDŐ Köppen Piquei-takarók Epongeok gyönyörű Napernyők
Trikók és Lopedők
ruháiban Cipők
Ujdonságok: **CHILLER IMRE** Nagyruházásban kaphatók

Németországban általánossá tesz-
szik azt a meggyőződést, hogy
nem a német nép fegyveres ere-
je, hanem az európai vezető ál-
lamok garanciája védi meg a né-
met népet minden újabb erőszá-
kos támadás ellen.

Hogy Marx kancellár kormányának
mennyiben sikerül a féktelen jobboldali
agitáció által feldúlt német közvéleményt
a nyugalmas fejlődés platformjára téri-
teni, ma egyelőre még nagyon kétséges.
A francia-német viszony tragikuma éppen
abban rejlik, hogy valahányszor a két el-
lenfél egyikében a jobb belátás kerekedik
felül, kiszámíthatatlan okokból, de más-
részt nagyon is kiszámítható érdekek vé-
delmére, az ellenfelet ömlik el a harcias
nationalizmus hulláma.

Otthon akar a váradi munkásság

A nagyváradi munkásság egyetemes
törekvése az általános sztrájkot követő
összeomlás után új irányú szakszervezeti
mozgalomban láthatólag oda kulminál,
hogy a szakszervezeti élet gazdasági és
kulturális törekvéseinek Otthonot teremtsen.
E törekvés nyilvánvaló oka az meg-
látás, hogy a munkásság mozgalmait nagy
mértékben akadályozza a megfelelő szakszervezeti
helyiség hiánya és hogy a munkásság
nevelése bérelt, vagy szimpátiából
átengedett helyiségekben nem folyhat
olyan hamisítatlan szellemben, mint
ahogy az egy biztos, kényelmes Otthon
nyugalmas falainak zavartalan légkörében
folyhat.

Hogy a régi nagyváradi munkásszer-
vezetek nem gondoltak soha egy Munkás-
Otthon fölépítésére, annak meg voltak az
igen természetes indokai. A munkásság,
amely a kollektivitás életformájáért ra-
jong, nem hajszolja a gazdasági értékek
birtoklásának képét. A saját Otthon nem
ideológiai szükségszerűség nála jelenleg
sem, csupán a viszonyok kényszerítő ha-
tásának eredménye.

A régi nagyváradi munkásmozgalom,
mint politikai mozgalom birt. súlyosabb
jelentőséggel. Nagyvárad volt az, mely a
rég Magyarországi szocialista mozgalma-
nak szellemi tartalmát képezte. A mai
szakszervezetekben a politika nem játszik,
mert nem játszhat semmiféle szerepet.

Nem megvetendő szempont az sem,
hogy míg a békebeli munkáselet nevelő ré-
sze az intellektuális tömegek egy részének
támogatása folytán mindég kapott valahol
férőhelyet, addig a közelet mai vezető-
férfiai olyan ellenséges hangulattal keze-
lik a munkásügyeket, hogy a munkásság
egyéltalán nem számíthat arra, hogy a
munkásnevelés magas szociális hivatásának
másutt is eleget tehessen, mint idővel a
saját Otthonában.

A Munkás-Otthon akcióra egyenesen
kényszeríti a szakszervezeteket azon kö-
rülmény, hogy míg tömegei erősen föl-
szaporodtak míg gazdasági mozgalmak al-
landóan sürsübödnek, míg a fölka-
vart ideológiai kaoszt tagjainak intenzívebb
nevelését teszi szükségesszerűvé, addig ma
sokkal kevesebb helyiség áll rendelkezé-
sére, mint mozgalomának kezdeti, primi-
tív korszakában.

A nagyváradi munkásság, amely jól
tudja, hogy milyen nagy fontossággal bír
egy megfelelő Otthon a munkásmozgal-
omban és amely nagyon jól tudja, hogy
egy Munkás-Otthon bizonyos mértékben
szimbólum is a legmesszebbmenő áldozat-
okra is hajandó, hogy megvalósítsa ezen
rég óhajtott tervét.

Ez utóbbi évek minden mulatsága,
minden kulturális eseménye a Munkás-
Otthon jegyében zajlott le. Már tavaly is
és ez év folyamán is több napi munkabé-
rüket adták le Nagyvárad dolgozói a
fölépítendő Otthon érdekében.

Elénk világot vet a szakszervezetek
vezetőinek agilis munkájára az a felhívás,

amelyet a szakszervezetek tanácsa bo-
csajtott ki a bankok és nagyobb iparvél-
lalatokhoz egy 5%-os kölcsön jegyzése
érdekében.

E felhívás élénk érdeklődést váltott
ki Nagyvárad pénzügyi köreiből és már
sok nagy bank és iparvállalat, elükön a
Magyar Általános Hitelbankkal, Egyesült
Bnkkkal és a Biharmegyei Takarékpénztár-
ral, jelentős összegeket jegyeztek. A köl-
csön teljes összegű lejegyzése már csak
azért is biztosra vehető, mert azt cca
50 000 leites tételekben 20 nagy bank és
iparvállalat le kell, hogy jegyezze.

Ezen akcióval egyidőben az alapító-
tagok gyűlése is serényen folyik és nem
kétséges, hogy Nagyvárad kisiparos töme-
gei, akik mindig is bizonyosságot tettek
azon világos tudatukról, hogy az ő osztály-
helyzetük és osztályérdekek a munkássá-
gával azonos, továbbá Nagyvárad intel-
lektuális és kereskedő tömegei, akik min-
dig is a legnagyobb szimpátiával kísérték
a nagyvárad munkásság életmennyívá-
nulását, nem fognak visszaritadni attól,
hogy ez alkalommal anyagi áldozatkész-
ségükkel is bizonyosságot tegyenek meg-
értő világszemléletükről.

Ma még nem bizonyos, hogy hol fog
felépülni a nagyváradi munkásszerveze-
teknek Otthona. Egyelőre tárgyalások
folynak abban az irányban is, hogy a le-
bontásra ítélt „Artibus”-mücsarnoknak
szánt helyiségeit a munkásság megvehesse
kulturális és gazdasági mozgalmának ot-
thonául. Minden remény meg van reá,
hogy Nagyvárad prefektusa megértőleg
fogja kezelni a munkásság ezen óhaját.
Amennyiben azonban bármely okból kifo-
lyólag a munkásság nem kaphatná meg e
félbemaradt épületet, úgy a szakszerveze-
tek visszatérnek eredeti terveikhez és a
Munkás-Otthon fölépítését még ez idén
megkezdik Szent János-utcai három front-
ra nyíló szép telkükön.

V. Z.

Harangszentelés Érsemjénben.

Kedves, meleg ünnepély zajlott le a múlt va-
sárnap Érsemjén községben. A világháború alatt a
község ref. templomából is elvitték a nagyobbik
harangot. Szathmáry Károly, a község ref.
lelkésze már évek óta foglalkozott a kérdéssel,
miként pótolja egyháznak veszteségét. Megindult
a gyűjtés és fáradhatatlan tevékenységének erede-
ménye az lett, hogy az egyház nemcsak egy a
régini nagy harangot, hanem egyszerre ket-
tőt rendelt az aradi Hőnig cégnél, becsérélvén ki-
sebbik harangját is egy nagyobbra. Ezeket szent-
elték vasárnap.

Az ünnepély, mely a lelkész odaadó fárado-
zása folytán igen szépnek ígérkezett jó ómenek
közt indult. Előestéjén a lelkész lakba összegyűlt
vendégeknek egy hangulatos feledhetetlen emlékü
estet rögtönzött a poétalelkű dalos ajku Fráter
Lóránd, aki kifogyhatatlan humorával és kedves,
szívvel fakadó, szívehez szóló dalaival majd mo-
solyt derített, majd könnyet fakasztott.

A vasárnapi ünnepélyre, mely reggel 8 órakor
kezdődött, összegyűlt a falu lakosságán kívül az
egész környék. A templom előtt felállított haran-
gok körül az érmeleki ref. egyházmegye kilenc
lelkésze s ugyanannyi világi méltósága jelent meg.
Végh József érmeleki lelkész-esperesén kívül,
ki gyönyörű imában áldotta meg a harangokat, ott
voltak: Takács Zsigmond gálospetri, Füzes Gyéza
vedresbrányi, Laczkó Dezső érdegyi, Csokonay
Zsolt szentjóni, Szabó Lajos piskolai, Cs. Nagy
Dániel ottományi, Orosz Lajos érkegyi ref. lel-
készek, kik mindannyian egy-egy igen szép imá-
val vagy beszéddel emelték az ünnepély nyílvát.
A harangok felhúzása után ünnepi istentisztelet
volt a templomban, hol az érsemjén ref. tanítók:
Ádám Lajos és Balogh József által az alkalomra
alakított dalárda igen szépen s meglepő finoman
adott elő néhány az istentisztelet keretében elhe-
lyezett gyönyörű éneket. Az istentiszteleten a már
említettéken kívül megjelentek a ref. egyházmegye
világi méltóságai: Farkas Gábor, Farkas Lóránd
(Csokaly), dr. Babós János, dr. Gulácsy Sándor, dr.
Várady Miklós (Székelyhid), Fráter István (Gálosp-
etri), Papszász Lajos (Csokaly), dr. Gellért Sándor
(Margitta), Fráter Lóránd, mint az érsemjén

ref. egyház főgondnoka egész családjával. A r.
kath. egyház képviselőiben Szőke János érmeleki-
falvai r. kath. lelkész, Dénes Ferenc r. kath. lel-
kész-kanonok (Északamerikai Egyesült-Államok),
Schüss Vendel érkegyi r. kath. tanító és Gyetkó
Mihály érsemjén ref. kath. tanító nevével. A vidék
notabilitásai nagy számban jelentek meg: Hajós
Gergely és neje, Lovass István (Érmeleki),
Lovass Zoltán, Lovass Béla nevével (Érsemjén),
Lovass Dániel (Érmeleki), Pásztor Lajos és
neje, Pásztor Tamás és neje, Erőss Zoltán, özv.
Szirmay Vilmosné, Fráter Anna, Goldis Jánosné,
özv. Szathmáry Károlyné leányával, Ifj. Szathmáry
Károlyné, özv. Szunyogh Zsigmondné, Fráter Ka-
talin, Sándor Teréz, Migléczy Sándor, Gazdag La-
jos (Érsemjén), Mille Mária (Nagykároly), Kiss Im-
réné (Érmeleki).

Az istentisztelet után 150 leritkes bankett
volt, hol Szathmáry Károly ref. lelkész meleg sza-
vakban üdvözölte a megjelent vendégeket és el-
jette az egyházmegye világi méltóságait. Utánna
Végh József esperes a falu lakosságért s más
egyházak képviselőire üritette poharát. Laczkó
Dezső érdegyi ref. lelkész az Amerikából jelen-
leg itthon tartózkodó r. kath. plébánosnak Dénes
Ferencnek köszönte meg az amerikai magyarság-
nak az itthoniak iránt tanúsított áldozatkész-
ségét mire Dénes Ferenc találó beszédben jellemezte a
künn és itthon élő magyarok viszonyát.

A bankett után az új harangok újra az Isten
házába szöliották az ünnepi közönséget, hol is-
tentisztelet után Szathmáry Károly református
lelkész az új harangok történetét mondta el s az
ünnepélyt dr. Gellért Sándor kellemesen csengő
énekelezte be. A kimenő ének hangjai alatt eloszló
közönség egy lélekemelő igazán impozáns nap
emlékét vitte haza szívében.

Férfi ingek, nyakkendők, harisnyák

mindennemű kötött áruk, férfi
fehérneműk méret szerint leg-
olcsóbban

Molnárnál

Bul. Regele Ferdinand No. 9.

Kárpitos

munkákat a legszebb
kivitelben jutányos
árban készít

Kovács kárpitos

Strada Francisc Deac (Deák Ferenc) utca 1. szám.

Oláry I. cég

Bulevard Regele Ferdinand 7.

WW

Férfi és női szövetek megérkeztek

s ezért a még raktáron levő rövid és divat-
árak beszerzési áron alul kiárussítatnak.

Férfi fehér és színes ingek 120—320 leiig

Férfi zoknik — — — Lei 20—

Füredő dresszek

és nadrágok minden nagyságban.

MEGJEGYZÉSEK

A szászok kiábrándulása teljes. Végül akarnak vetni a kompromisszumos politikának. A szász politikának szeparálnia kell magát a román pártoktól. El lehet képzelni a szászok csalódásának mélységét: ha ők, akik állandóan a kéz kezét mos politikáját üzték, akik az óvatosságban, körültekintésben, előrelátásban a kétkulacsosságig mentek el mindig, most egészen kurucosan pengetik a sarkantyút. Teszik ezt pedig az iskolatörvény letárgyalása után, amikor a kormány éppen a szászokra való tekintettel több lényeges módosítást fogadott el a részletes vita során és kisebbségi iskolák létesítésére vállalt kötelezettségeket. Vagyis a szászok nem bíznak benne, hogy ezekből a paragrafusokból valami is átmegy az életbe, vagy pedig úgy megy át, hogy abban nem lesz köszönet. Elvégre a felekezeti iskolák is megvannak még, de a kormány nagyvállalkosságában, amellyel még nem törölte el őket a föld színéről, nincs sok köszönet. Miért lenne az a létesítendő kisebbségi általános iskolákkal másként?

Nagyon érdekes dolog történik Marosvásárhelyen. Dandea Emil polgármester.

most felhívást tett közzé, hogy mindenki jelentse be, ha tud olyan igazságtalanságról, részrehajlásról, vagy politikai üldözésről, amit ő, vagy közegei elkövettek. Feloldja a hivatali titoktartás alól a magyar tisztviselőket, ha el akarják mondani, amit esetleg tudnak. Úgy látszik, hogy Dandea nem bírja már elviselni azt az antipatiát, amellyel őt a magyarság körül-

veszi és tisztára akarja magát mosni. De ez nem módja a dolognak. Őszinte és becsületes eljárás az volna, ha Dandea lemondana előbb a polgármesteri állásról, kiadná kezéből a hatalmat és aztán hívná fel az embereket vallomásra. De nem kell búsulni: be fog következni ez is. A fák nem nőnek az égig.

A kisebbségi egyházak tudvalevőleg felfüggesztették az abszolváló vizsgákat, mert képtelenségnek tartották, hogy azok a magyar ifjak román nyelven tegyék le. Most, hogy a miniszter enyhítette a rendelet értelmezését, az egyházak megpróbálkoznak a súlyos feladattal. A Eberl-párti Infratirea a magyar egyházak kétségbeesés-diktálta állásfoglalását úgy nevezi, hogy provokálja az államot.

Néha mi is derülünk egy kicsit. Csak a napokban olvastunk az Universulban egy cikket, hogy Nagyvárad abszolút nem románosodik, az utcán román szót nem lehet hallani, a város magyarabb, mint valaha. Alig pár nap múlva viszont íme az Infratirea közöl egy hosszabb cikket Nagyváradról és ebben lelkendezve állapítja meg, hogy Nagyvárad a románizálás terén öröndetesen előrehaladt. Az utcákon, kávéházakban, hivatalokban, sőt magánosok irodáiban is hallani román beszédeket. Nagyon kérjük ezek után a különféle román lapok levelezőit, egyezzenek előbb meg az irnivalókban, mert így az olvasó igazán nem tudja, hogy Nagyváradal szemben szeretettel, vagy lenézésel viseltessék-e? És mi szeretnénk tudni, hogy hányadán is vagyunk. Úgy is nyugtalankodunk e miatt a probléma miatt nagyon.

Hogy tovább is az Infratireánál maradjunk, a lap interjú-sorozata ma Zágóni István kollégánk nyilatkozatát közli és ez talán a legérdekesebb és legvilágosabb minden nyilatkozat között, amit eddig olvastunk. Zágóni István nem zsidó ugyan, de nagyon találóan mondta meg, hogy a legnagyobb ok, amiért a zsidók nem iratják gyermekeiket az állami iskolákba, az, hogy nem akarják gyermekeiket a gyűlölet levegőjébe dobni. Az állami iskolákban — ugymond — politizálnak és ez — tisztelet a kivételnek — kihallatszik az utcára. Ez szomorú valóság és a zsidóság halás lehet Zágóni Istvánnak, hogy ezt nyíltan kimondta. Hiába mondja Pteancu vezérigazgató ur, hogy galamblellel kezelik a zsidó diákokat és hiába nem tudná a zsidóság talán perrendszerről bizonyítani a rendszeres iskolai antiszemita agitációt, ez a tudat azért mégis benne él a zsidó publikum lelkében, mert hallja a gyerekektől, látja a szimptomákat és meg tudja ítélni, hogy a hol tizenöt éves gimnázisták a zsidókat az utcán inzultálják, ott az iskolákban nem honolhat a tolerancia szelleme. Ahol füst van, ott tűznek is kell lennie, a füst pedig már a szemünket marja, hogy könnyezünk bele.

Az is nagyon okos megállapítása Zágóninak, hogy az erdélyi embernek szüksége van a német nyelvre, mert Közép-Európa kereskedelmi nyelve a német és teljes abszurdum, hogy a mi közoktatásiügyi rendszerünk ezt a nyelvet üldözi. Ki ne látná, hogy milyen badar és okatlan pedagógiai rendszer ez. A dobudzsai kereskedő a Levantén tevékenykedik, ennek tanítsák a francia nyelvet, de az erdélyi kereskedő Béccsel dolgozik, neki adják meg a német nyelv tudását. De hát ki törődik ilyen csekélységgel ott, ahol az anyanyelv tudását sem tartják fontosnak?

Az orvosok gyűlése.

Néhány nappal ezelőtt tartották meg a nagyváradai orvosok gyűléseit. A

nagyváradai orvostársadalom az, amely az összes intellektualis foglalkozási ágak között a legjobban tart össze és minden ellenkező látszat ellenére leginkább áll a

kollegiális szolidaritás alapján. Ez a fénykép — mely Pártos felvétele — a legutóbbi gyűlés egyik momentumát örökíti meg:

A nagykarolyi polgármester Gróf László koncessziója ellen

Nagykarolyból írják, hogy az ottani polgármester: Pop Iuon a temesvári polgármesteri kongresszuson kifogásokkal fog élni az ellen, hogy Gróf László a szatmári koncessziót a jövő sziniszzezonra megkapja. Kérni fogja, hogy a jövő évben ne Gróf Lászlónak adják a színház koncesszióját, mert Gróf László a színházat csak üzleti vállalkozásnak tekinti és a me-

gye székhelyét, hol minden évben játszott szintársulat, az idén ki akarja hagyni.

A város közönsége annak van kitéve, hogy Nagykarolyban semmiféle szintársulat nem fog játszani, legfeljebb egyszer, egyszer, ha egy-egy vándortársulat egy-két estére ide téved.

A polgármester azt is elő akarja adni a konferencián, hogy a város nem képes anyagilag támogatni a román szintársulatot és így az sem tölthet hosszabb időt Nagykarolyban.

Remélhetőleg a polgármesterek nem

sok jelentőséget fognak tulajdonítani a nagykarolyi polgármester előterjesztésének. Elvégre Gróf László koncessziója Szatmárra szól, Nagykaroly pedig csak mellékállomása Gróf László társulatának. A nagykarolyi lap, mely a Gróf elleni akciót hirdeti, maga is beismeri, hogy eddig a szatmári társulat csaknem minden esetben üres házak előtt játszott Nagykarolyban. Nevetséges, hogy a nagykarolyiak nem mennek el a színház előadásaira, de megkövetelik, hogy azért a társulat mégis megtisztelje őket előadásaival.

Kiküldött iudósitónk Velencében

A barátom előkelő fia volt mindig. Már a negyedik gimnáziumban is főhelyem zoknit viselt és a fizikai színetben két vas jas kenyeret evett meg. A barátom előkelősége később is, most is csak ilyen külsőségekben nyilvánult meg. A legszebb bérberi szövet feszült a testén akkor is, amikor mintegy két héttel ezelőtt megállított: — Mondj valamit jó helyet, ahova nyaralni lehet menni — kérdezte — akár mennyibe kerül, nem baj. Fő, hogy jól érezzem magam.

A Félix-fürdőtől kezdve Ostendéig minden helyet felsoroltam neki. Egy se felelt meg.

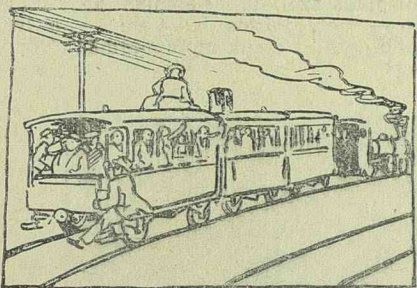
— Tudod mit — szolt elgondolkodva — Velencébe megyek, a lagunák városába, ahol az olasz költők vért forraló verseiket írták. Ugy is vannak ott többen Váradról ismerőseim, jól fogok mulatni.

Nem telt el talán két hét sem, amikor megérkezett az első levelező lap. Előkelő barátom írta Velencéből. Persze, hogy a Szent Márk-téren eteti a galambokat. Az olasz fényképész éles felvétele elibém tárt a velencei gyönyörű palotasor egy részét.

A hófehér galambok ott ettek a barátom tenyeréből... Mi mindent megszokhattak ezek a galambok. Tisztelem a gusz-tusukat... De aki csak Velencében nyaral mindenki küldi a levelezőlapokat. Ismerős és ismeretlen váradai urak és kedves mosolyu nők a Szent Márk-téren. A galambok szemelnek. Szemelik azt, amit az idegenek elibük szemetelnek...

Elutazom Velencébe

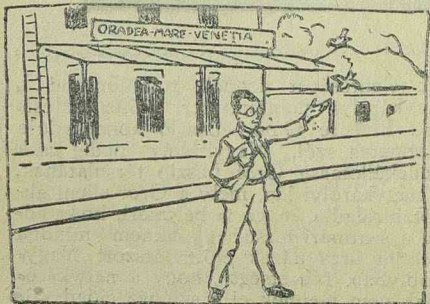
Gondoltam kettőt. Pénzemen kívül minden más anyagi és erkölcsi feltételeim meg volt a kiutazáshoz. A második gondolatnál már fel is kapaszkodtam a kolozsvári gyorsra. A lépcsőjén még kaptam helyet és a

villámgyorsasággal megérkeztem Velencébe. Nagyvárad—Velence-be. Odáig volt költségem.

Igy csalóka álomom szertefoszlott, nem láthatom Velencét, az igazit, csak Várad-Velencét. A lagunákon nem fogok soha evezni lampionos gondolán, nem fogom hallgatni a gitárosok édeskes olasz dalait és az igazi az olasz Velence gyönyörű márványpalotáit ezután is csak álomban láthatom. A barátom kint van és soha nem irigyeltem úgy, mint most Velencéért.

Elkeseredésemben a várad-velencei restaurációban egy pohár sört ittam meg és kiálltam a forró napsütésbe — és várad galambokat.

Galamb nem jött, pedig kukorica volt a kezemben. Verebek jöttek kérem, csak szűrke verebek, a legkiálthatatlannabb undok kis madarak, ott fűrödtek és úgráltak a pocsolyában. Jaj, ha kezemre szállna egy galamb, gondoltam, odaadnám egyetlen vagyonomat, azt a házihelyet, amelyet Athanasiu járásbíró megígért. És nem jött egy galamb se. Dühömbbe földre szórtam a kukoricát a várad-velencei galamboknak — a verebeknek...

Enyhe vigaszt adott velencei csalódásomért a szomszédos temető hős árkaiból elővetülő idilikus tabló.

A szerelem él, virágzik a nagy melegben is és a sirok között átölelve ifjú párok sétálnak, távolabb meztelen ágáypurdék mérnek egymásra — nem tudni miért — szabályos huszonötöket, míg a földalatt ezek porladnak, akiket már régen nem hajt a földi hiúságok egyik legproccabb kinövése: hol fogunk az idén nyaralni... Velencében nem voltam és Várad-Velencén nem akadt több szemlélni való...

(b. gy.)

Azon töröm a fejem kedves Szerkesztő ur, hogy a fürdő-vonatokon, a melyek a Félix és Püspök-fürdőkbe szállítják a nagyváradai publikumot, miért nem a harmadosztályu kupé az első osztályu és az első a másodosztályu kupé miért nem negyedosztályu. Mert, könyörgöm, alapos okom van erre a fejtörésre. Nevezetesen tegnap én is kimentem a fürdőbe és az illendőség okáért beültem egy elsőosztályu szakaszbahány szép fehér, világos ruhába öltözött vidám uri hölgy közé. Mert jelzem, hogy vidám, mert nemsokára nem lesznek vidámak. Rajtam fehérflanel ruha volt, úgy néztem ki, mint egy valóságos tengerész kapitány. Nagyon tiszta, nagyon fehér voltam és a tiszta ruha adta kényelmes, kellemes érzés vidámította idegeim. Még Velencén sem voltunk, mikor rájöttünk, hogy az első osztály bőr üléseit, valószínűleg a nagy tisztaság okáért, — olajjal „tisztították” le és az én tengerész kapitányos ruhám hátán, nadrágom és mindenütt ahol az üléshez ért, gyanus elváltozáson ment keresztül. A hölgyek vidámsága is oda lett és valamennyi utasnak különös fogalmat képződtek a kocsis tisztaságát illetően. Jobban körülnézve a kupében, (most már ugyanis figyelmünket foltjaink erősen a kocsis tisztasága felé vonzották), azon egyszerű sóhaj hagyta el ajkainkat, hogy miért nem váltottunk a drága fehér nyári ruhához a demokratikus harmadosztályu padokra jegyet. A jövőre megokosodtunk, de istenen mennyi tiszta ruha fog tönkre menni, míg az egész város közönsége megokosodik. Afelett már nem töröm a fejem, hogy miért tartják ilyen gyanus tisztaságban a fürdő-vonatokot, mert az épen olyan magas nekem, mint az, hogy miért lógnak a kupék ajtajai, mint a Demokles kardja, állandóan agyonütéssel fenyegetve azt, aki becsukni próbálná őket. Ne értsen félre Szerkesztő ur, nem

kívánom én, hogy a fürdő-vonatokot kicserélje más kupékkal a CFR. Kár volna az ilyen nevezetes látványosságtól megfosztani az idegeneket, hiszen ehhez hasonló kocsikat úgy sem láthatni egész Európában. Csupán a kupészámozást szeretném felcseréltetni, hogy jusson az isteni olajból egyszer a harmadosztályu utasoknak is, hátha köztük utazik valamelyik CFR főfelügyelő.

PODOL Lábizzadás
hónaljizzadás, kipállás
egyetlen biztos szere a
Csanda-féle Podol
kapható CSANDA ENDRE gyógyszerárban
Strada General Mosoiu (Mezey Mihály-utca) és
minden gyógyszerárban és drogeriában.

Nap- és esőernyők
mélyen leszállított olcsó árban kaphatók
Blum Vilmosnál
a Körösparton

KEPES ELEK
orvosi kötszerész, Sas-passágo 20. szám
Saját készítményű **SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK,**
speciális kötszerek, női és férfi övszerek

**NYOMTATVÁNYOK
ÜZLETI KÖNYVEK
IRODAI BERENDEZÉSEK**
MÉGAY ÉS LÁSZLÓ
PAPIRKERESKEDÉSÉBEN, STR. AVRAM IANCU (KOSSUTH-
UTCA 2. — INTERURBAN TELEFON 623.

Hölgyeim Lloyd 2038
az arc szépsége, váll, kar, nyak fehérsége, a kéz finomsága egyedül a dr. Biró-féle törv. védett
Havasí gyopár krémnek
köszönhető. Hozzávaló Gyopár-szappan csak fokozza a hatást.
Főraktár: Biró gyógyszerár Cluj-Kolozsvár.
Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában!

MILKA SUCHARD
TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Kertiernyő érkezett. —
Rosenberg Testvérek
Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 8

A nagy áremelkedés dacára
öltöny szöveteket
lúster és ruhavásznakat még mindég a kora tavaszi rendkívül olcsó árban vásárolhat
Székel posztóáruházában
Strada Avram Iancu (Kossuth)-utca
5

Magyar íróő a parisi törvívás bajnoka

A párisi olimpiász egyik legszenzációsabb eredménye, hogy törvívásban egy magyar nő, Tary Gizella is belekerült a döntő mérkőzésbe. A mérkőzésen Tary Gizella világbajnokságot nyert.

Santelli budapesti vívómester most nyilatkozik Tary Gizelláról, aki neki tanítványa volt.

— Tary Gizella — mondja Santelli — jóöklü, energikus vívókar. Itthon nem volt elég alkalma nőkkel asszózni. A bajnoknő párisi költségeit saját megtakarított pénzéből, a vívómester és Tary tanítványtársai adták össze. Santelli az amazonit ingyen trenírozta. Érdekes, hogy a daliás bajnoknő üres óráiban népszínművek írásával foglalkozik s a Magyar Művész Körben és vidéki magyar városokban népszínműveit nagy sikerrel játszották. Ő maga is fel szokott lépni színpadon, jelenleg azonban szerződés nélkül áll.

Más nemzetek négy hölgyét is állítottak versenybe akik egymást segítve kiútródták Tary Gizella ellen, aki egyedül képviselte Magyarországot.

Megszökött egy nagyváradí kereskedő

Pár nappal ezelőtt megírta a Nagyvárad, hogy Orstein Izidor Saspassage 47. szám alatti rőfőskereskedő csődönkívüli kényszeregyezséget kért önmaga ellen. Akkor a csődöt megnyitották és elkönnyítették ezt, a bukást is a mostanában oly gyakran előforduló kereskedőromlások közé.

Orstein Izidor ügyében azóta olyan fordulat állott be, amely a rendőrhatalóságok ügykörébe vág. Több galaci, aradi és temesvári, köztük a galaci Societate Balcan Ipranosieu Freres si Karing Tapolean cég feljelentést tett a Nagyváradí állami rendőrségen Orstein ellen

másfél millió leít meghaladó hitelzői család miatt.

A galaci kereskedők terjedelmes feljelentésükben elmondják, hogy május hónapban egy galaci ügynök kíséretében megjelnt üzletükben Orstein és vásárolni akart. Az árak után érdeklődött, megtekintette az árut. A galaci kereskedők megkérdezték az ügynököt, ki ez az idegen kereskedő és milyen összeg erejéig lehetne neki hitelezni. Az ügynök a legjobb véleményre adta le Orsteinről, aki közben az árut nézegette.

— Negyven-hatvanezer leiti lehet neki hitelezni gondolkodás nélkül — mondta az ügynök. — Nagyváradon jól menő üzlete van.

Orstein és az ügynök a legtöbb galaci nagykereskedőt végigjárták és az ügynök minden cégnél jó véleményt mondott Orsteinről. Orstein az ügynök jelenlétében sehol sem vásárolt, hanem később egyedül visszatért és mindenhol negyven-hatvanezer leiti értékű árut vásárolt hitellebe.

Május 24-én már Nagyváradon is volt az áru és június 12-én pedig csődönkívüli kényszeregyezséget kért Orstein önmaga ellen.

A hitelezőket csak június 28-án értesítették a csődről.

ami a hitelezők körében érthető konsterenciát keltett. Egyezkedés helyett tegnap feljelentették Orsteint másfél millió leiti meghaladó hitelezési csalásért.

A rendőrség azonnal bevezete a nyomozást az ügyben. Tegnap kiakarták hallgatni Orsteint, aki azonban

nyomatlanul eltűnt Nagyváradról.

A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket Orstein kézrekerítésére.

Orstein Izidor a háboru alatt tűnt fel Nagyváradon, a láncosok abba a csoportjába tartozott, aki szédületes spekulációit nem a kávéházakban, hanem nyílt üzletben kamatoztatta. A különös csőd nagy meglepetést keltett kereskedői körökben.

Táncolnak a székelők

Tusnád, június. A két kis hegyi ló megnyult inakkal kapaszkodott a kanyargó ösvényen. A szekér egyre gyakrabban zökkent, billent balra, jobbra, tanácsosabbnak látszott gyalog felhaladni az Uzonka dűlőin. Boróka bokrok közül rőppent fel a fekete rigó és a szálas fenyők fölött széles ívvel, mint egy messzi biplán ültű keringett. A Szent Anna tó felől vadrécék húztak a tisztakék levegőben s a kocsis: Orza Jakab kis pődrött, számaláng-bajszu székelő, egy magas szikla högyire mutatott.

— Ott van a, sas, káttó és együtt.

Az ám, sas! Csak az állatkert ornitológiai osztályán bámulgattam eddig néha a madarak királyát. Fent a hegyi úton, mély szakadékok és sziklatorlaszok között elővettem a pápaszememet. Ugy csudálkoztunk együtt a sassal. A sasszem nézte a pápaszemet, a pápaszem a sást. Sohase találkoztunk még közelebből. Végre nehéz lendüléssel meg-rőppentek a széles szárnyak.

Fent a tetőn gulya legelt, közel az istenhez. Egy vályuba asszony hordta a vizet. Itt, ezernél több méter magasságban, messze vasutól, falutól, együtt van minden, a gulya hetekig legel fenn s a pászornak szolgál gunyhó, kut, asszony. Kidöntött fenyőkből összerótt karámba terelődik éjjel az állat, hogy éjszakai viharok, villámlások szét ne riasszák.

Bizony itt felemelkedik a lélek, bejárja a tüdőt a szabad levegő s Nyirő József csodálatos és színes témái szöknék ki a zöldelő hegyoldalakból.

Halvány holdvilág alatt a halál-sösszén kerültünk vissza Biksád felé. A halál-sösszé a legszebb hegyi ut, amit egy mérnöki agy kitermelhet. Kecses kőhidak és az alig emelkedő szerpentin-ut, amely hatalmas östölgyek között vezet fel a fenyők országába. S az egész olyan sima, hogy a váradí aszfalt tanulni mehet a csiki hegyek közé. Aki ezt a veszélyes utat építette, a pesti mérnök, olyan horribilisen ráfizetett, hogy rögtön az utépítés befejezése után öngyilkos lett. A sösszé mellett fut a régi ut, még ép, de már gyom veri fel. Siető merész fuvarosok néha még elindulnak rajta, mindenre elszántan. Néhol megomlik a homok s a deszkás szekér a megriadt barmokkal eltűnik a káprázó mélységben.

Éjjel 11 óra van. A csillagok kiültek az ég homlokára, a jó két kis lovacska vidáman üget ötven kilométeres ut után hazafelé. Messziről felrémlik egy székelő falu első házainak fehér falai. A simogató szellő muzsikát dobál felénk, kutya csahol a zörgő szekér után. Az egyik házból világosság szűrődik, ott szől a muzsika, lakodalom van. No ezt megnézzük. Az ablakok nyitva, folyik a dáridó, feltett káláppal táncolnak a székelők. A falu három cigánya kicifrázva húzza-huzogatja:

*Ha szeretsz egy cseppet,
Járjunk egy two-steppet.*

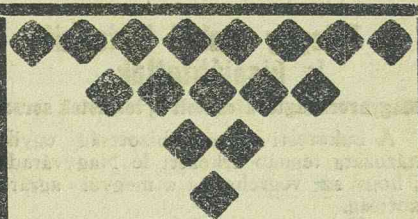
Ágaskodtam a szekérben. Ijedelmemben leülök. Szólok Orza Jakabhoz:

— Maguk ezt is tudják?

— De ám. Még azt a foxi-trottot is. Van, aki a simitancot is tudja, a télen itt járt Szentgyörgyről a táncmester. Ejnye be jó vóna kirakni a ragyogóját, nám jönne be a tekintetes ur?

— Nem én. Én már csak a jó erdélyi könyveknél maradok. Maguk meghamisítják a székelő levegőt.

(Bárd.)

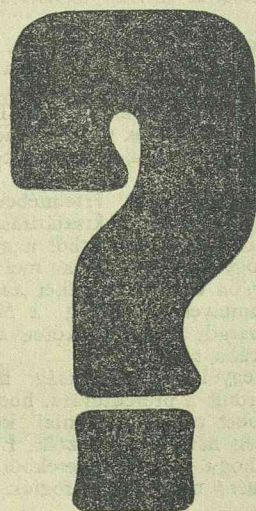

Melyik

nagyváradí mozi
fogja játszani a

Königsmark

(„Királyasszony szerefője”)
cimű monumentális filmet

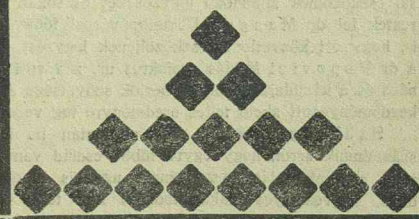

Pierre Benoit regénye

A főszerepben:

Petrovich Szvetiszláv.

A világ
leggrandiózusabb
filme.

Bucurestiben a Két árva 2 hónapon keresztül szünet nélkül ment

A Telegdy család birtokait is kisajátították

A Magyarországtól átcsatolt új területek sorsa

A bukaresti agrár-főbizottság egyik határozata tegnap érkezett le Nagyváradra, hogy azt végrehajtsa a megyei agrár-bizottság.

A Telegdy-család tagjainak Mezőtész legden és környékén mintegy ezer katasztrális holdat kitevő birtoka volt. A család tagjai már 1917-ben megkezdték a birtok szétparcellázását és azt szakadatlanul folytatták 1922-ig. A birtok legnagyobb részét szabolcsi, bottyáni, ujlaki és telegdi kis-parasztok között parcellázták szét. Ezek nagyrésze amúgy is igényjogosult volt és a birtokosok sok helyen még az agrárreform kisajátítási árainál is olcsóbban adták oda a földet. Kisebb területet vásárolt a Biharszilágyi Olajipar R.T. is. Az adásvételi szerződéseket azonban a járási agrár-bizottság nem hagyta jóvá. Felebbezés folytán az ügy a megyei agrár-bizottság elé került, ahol méltányolták azt az indokot, hogy amúgy is az igénylők kezébe került a föld és jóváhagyták a szerződéseket. Ezáltal azonban az ujlaki nincstelen igényjogosultak nem kaphattak földet és éppen ezért revíziót kértek a bukaresti Comitetul Agrarilor, amely most leküldött döntésével megsemmisítette az adásvételi szerződéseket és a parasztoktól elvette a már évek óta birtokolt és művelt földet az állam részére. Most majd ebből a területből kielégítik az igényjogosultakat.

Amikor 1923. október 12-én megvonták a Magyarország és Románia közötti végleges határvonalat, a Tisza-bírtokból és a vot Schwartz, jelenleg Ruvát Testvérek birtokából tekintélyes terület, amely eddig a magyarországi oldalon volt, átkerült Romániához.

Az agrártörvény értelmében most ezek a földterületek is kisajátításra kerülnek és ebből a szempontból nagyon fontos az, hogy közigazgatásilag melyik község határába osztották ezeket az új területeket, amelyek eredetileg a Magyarországon maradt Geszt és Kötegyán községek határába tartoztak.

A megyei agrár-bizottság most átirattal fordult a prefekturára, hogy ezeket a területeket melyik romániai közigazgatási község határába sorozták. Ettől függ ugyanis, hogy a földterületekből melyik község igényjogosultjait fogják kielégíteni.

Az épülő Nagyvárad

A részvényjegyzésekről. A Nagyváradvárosi Lakásépítő részvénytársaság részvényeire szorgalmasan folynak a jegyzések a kiküldött bizottsági tagoknál. Nagyvárad kereskedői, iparosai, háztulajdonosai és bérleti mind örömmel üdvözölték a részvénytársaság létesítésének eszméjét és azt jegyzésükkel készségesen támogatják. Popa Mihály előtáró ívén, aki az iparos társadalom körében eszközli gyűjtését, a legszerényebb jövedelmű iparos is tesz jegyzést, minthogy az iparosok az építkezésektől és építkezésekkel kapcsolatos iparosságok fellendítését várják. Dr. Váradi Ödön és dr. Lengyel Zsigmond ívén városunk háztulajdonosai eszközölnék állandóan jegyzéseket és sokan keresték fel dr. Mangra Demeter városi főjegyzőt is, hogy ott közvetlenül eszközöljenek jegyzést, így a dr. Popovici Miklós prefektus ur, a városi tanács és a háztulajdonosok és bérleti szövetsége által kezdeményezett akció teljes eredményre fog vezetni.

Szükség a lakások. Nap-nap után be kell számolnunk arról, hogy egyre több család van kitéve a kilakoltatás veszélyének, ugyanis a düledező, életveszélyes lakásokból ki kell tenni sok családot, akik az után nem tudnak hajlék alá jutni.

Dr. Popovici Miklós prefektus ur és Közszeghy József műszaki tanácsos ur programja szerint, e ténylegesen állapoton olyképpen kell segíteni, hogy a Nagyvárad városi házépítő részvénytársaság a széles-utcai vashíd körül szükségbarakot fog építeni állandó anyagból, ahol azután a szerencsétlen családok otthonot találjanak.

Tisztipavillon. Tudvalevő, hogy az építési akció egyik főcélja, hogy a rekvirálások megszüntethetők legyenek. E célból a részvénytársaság végrehajtó bizottsága az építések sorában egy hatalmas tiszti pavillont is szándékozik városunk központi helyén felépíteni. Ezen épületben egy csomó szoba lesz, amelyek arra szolgálnak, hogy a tisztikar tagjai ott helyezkedjenek el. Szép, tágas szobák ezek, melyek folytán lehetővé fog válni, hogy az egyes lakásokban levő tisztiszobák a rekvirálás alól feloldatván a tisztipavillonban készülő szobák szolgálganak tisztalakásokul.

Egy és kétszobás lakások. A lakásépítő részvénytársaság tervbe vette, hogy a családok részére több bérházat építsen egy és két szobás konyhás lakásokból. Azért vette a részvénytársaság tervbe elsősorban a kisebb lakások építését, mert a lakásszükségleten ez által tud a legjobban segíteni, mert ilyképpen szerényebb jövedelmű polgároknak is van alkalmuk az épületekben lakáshoz jutni.

* Szünidei táncanfolyam. Alföldy László és neje tánciskolájában július hó 12-én. szombaton délután 6 órakor kezdődik meg. Beiratkozni egész nap lehet az iskola helyiségében, Beöthy Ödön-utca 2. szám, emelet.

A Bogdan Ionescu—Gombos sajtópör

Tisztelt Főszerkesztő Ur! Minthogy az ön lapjában, valamint más helybeli magyar lapban az általam indított sajtópóri tárgyalásokról részben való, részben valótlan információk és egyéb ezzel kapcsolatos viták jelentek meg, kérem önt, szíveskedjék a való tényállás megismerése végett a törvényszéki és táblai ítéletek idevonatkozó részleteit leközzölni, amit egyidejűleg az ön rendelkezésére bocsátok.

A királyi törvényszék P. III. 6163—918 sz. ítélete elítelte Gombos Traján urat rágalmazás címén 2000 lei fő és 200 lei mellékbüntetésre és ötrendbeli becsületsértésért 1000 lei fő és 250 lei mellékbüntetésre. A királyi ítélőtábla P. 765-14—924. ítéletével a becsületsértésre vonatkozó minősítést a Vulturul 14. sz. megjelent közleményre vonatkozólag megsemmisítette és az erre vonatkozó büntetést (200 lei fő és 50 lei mellékbüntetés) törölte, ellenben a rágalmazásért és a többi 4 rendbeli becsületsértésért kiszabott büntetést meghagyta, de a megmaradt 3200 lei büntetés végrehajtását felfüggesztette.

Az ítélet indokolása megállapítja, hogy Gombos Traján úr nem kérte a táblai főtárgyaláson a valódiság bizonyítását, hogy a törvényszék helyesen állapította meg a tényállást és a vádlott bűnösségét; megfelelőnek tartja a tábla a büntetés ki-

Dorian-terrasse és Dorian-filmszínház

9 órákor

3 és 6 órákor

Vasárnap — Kedd

LAVINA

(ASSZONYSZIVEK)

Dorian-film

Társadalmi dráma 7 nagy felvonásban

rendezte:

Kertész Mihály

A főszerepben:

Várkonyi Mihály

Mary Kid

Vándory Gusztáv

A 3 órás előadás mérsékelt helyárú. Kedvezőtlen idő esetén a 9 órás előadás is a nagyteremben lesz megtartva.

Ma vasárnap délután Püspök-fürdőn a kúrszalomban és a terraszon

tombolával

szépségversennyel egybekötött

táncmulatság

Kezdeté fél 6 órákor

Beléptidij nincs

23 értékes tombola nyeremény

„Két árva“ az Apolló és Atlanticban.

szabását azért, minthogy a vádlottnak nincs vápva, hadirokkant, a sértő kifejezések egy humorisztikus lapban jelennek meg, tehát redukált jellege van az olvasók szemében, tehát a büntetések nagysága arányban áll a vádlott bűnösségével, de tekintettel arra, hogy a vádlott a mai táblai főtárgyaláson nyilatkozatot olvasott fel, amely szerint a rágalmozó cikk valósága tekintetében tévedésben volt és sajnálja annak közzétételét, és ezzel a nyilatkozattal a sértettnek elégtételt adott: a tábla tekintettel a vádlott egyéniségére nézve is, méltányossági okokból, különös tekintettel felfüggesztette a büntetés végrehajtását, úgy találva, hogy ez a felfüggesztés kedvező hatással lesz az elítélt magatartására."

Fogadjja Szerkesztő úr őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Prof. Bogdan Ionescu.

ÚJDONSAGOK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

Strada Prințul Carol (volt Szilágyi Dezső-utca) 6.
Kiadótulajdonos: **Sonnenfeld Adolf** Részvénytársaság
Telefon 38.

Előfizetési díj helyben egész évre 600 lei, félre 300 lei, negyedévre 150 lei, egy óra 50 lei; vidéken egész évre 720 lei, félre 360 lei, negyedévre 180 lei, egy óra 60 lei.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedűs Hírlapközlő, (Telefon 13—01.)

Királyasszony szeretője

Egy elegáns, fiatal és merész francia főhadnagy kormányza megbízásából az egyik német hercegi udvarba kerül. Hosszu ideig történelmi kutatásokkal foglalkozik, de egy idő múlva megújja a sok unalmas nagyhercegi őst és inkább az előket tanulmányozza. Lassankint egy átlátszó kárvyavarrá változik Lantenburg vára, ahol az uralkodótól a lakáig mindenkiről tudja szerelmi kalandjait. Ő maga sem képes a szerelem elől kitérni. Heves szerelem ébred benne a királynő iránt, aki bájoságával és kedvességével mindenkit meghódít.

A királynőnek is megtetszik az intelligens és merész francia és alig néhány nap alatt halálos szerelem fejlődik ki közöttük. A német királyasszony és a kis francia katona szerelméről, a szenvedélyes éjszákáról senki sem tudott meg soha semmit. Néhány hónapi boldog együttélés után azonban jött a mindent elsöprő nagy világháború, a forró 1914. évi júliusi napok. A franciának vissza kellett térnie hazájába, királyi szeretője a határig elkísérte. Már dörögtek az ágyuk Elzász körül, amikor egy francia férfi és egy német nő meghaltak borultak egymás karjaiba.

Ez a meséje Pierre Benoit regényének, a Königsmarknak, amely magyarul „Királyasszony szeretője” címen jelent meg. Az élők szerelmi történetével párhuzamosan halad a múlt története is. Napfényre kerülnek a régi merényletek és titkos gyilkosságok; megoldódnak a titkos zárral járó szobák, rejtett kripták rejtélyei. Az izgalmas és pompás témájú könyvet egy francia filmgyár filmre dolgozta, amely Párisban 6 hónapig, Bukarestben 8 hétig volt műsoron. Akik látták a filmet, azt beszélik, hogy sokkal jobb a regénynél. Pedig a regény a legjobb azok közül, amit az utolsó 10 évben írtak. Külön érdekessége ennek a filmnek, hogy bár francia filmgyár készítette, az egyik főszerepet a magyar Petrovich Sztetiszlav játszta. A világ legmonumentálisabb filmjét a

napokban mutatja be az egyik nagyvárad mozgószínház.

Egy bankigazgató halálos szerencsétlensége a Körösben

Megdöböntő szerencsétlenség történt tegnap délután négy és öt óra között a Körös harmadik, felső gátjánál, a Rimánóczy-butorgyár közelében. Fürdés közben göresöket kapott Molnár Ferenc, az Agrár Takarékpénztár alig 30 éves cégjegyzője és elmerült. Molnár Ferenc Thury Lajos nevű tisztviselő társával ment fürödni a gáthoz. Közelebbi részleteket nem tudunk, csak annyit, hogy Thury észrevette kollégája szerencsétlenségét, megragadta a kezét, egy darabig tartotta is, de a víz sodrában el kellett engednie, különben maga is oda veszett volna.

Molnár Ferenc állandóan vesegőrcsökben szenvedett és bankkollégái még tegnap délelőtt is figyelmeztették, hogy ne merészeljen a nyílt Körösben fürödni.

Valószínűleg erős göres fogta el a vízben és ez okozta a szerencsétlenséget.

Thury még sokáig próbálkozott társa megmentésén, majd telefonált a bankba, honnan a rendőrséget és tűzoltóságot kérték fel a keresésére, de este fél 8-ig nem találták meg a holttestet.

* **Befejezték a konkordátum-tárgyalásokat.** Rómából jelentik, hogy a Románia és a Vatikán között folyó s a konkordátum megkötésére irányuló tárgyalások július elsején egyelőre befejezést nyertek. Rómán részről a tárgyalásokat Banu volt kultuszminiszter vezette, akinek kíséretében volt Pecliseanu kultuszminiszteri vezérigazgató. A Vatikánt a tárgyalásokon Gongola bíboros képviselte. A fontosabb üléseken résztvett Dolci bukaresti pápai nuncius és Penescu Románia vatikáni követe. A befejező tárgyaláson résztvett Gasparri bíboros államtitkár is.

* **Pesten erős a lejkínálat.** A Rador jelenti: A Magyar Távirati Iroda ezt a jelentést adta ki Budapesten: A budapesti piacon nagymérvű a lejkínálat. A Magyar Nemzeti Bank ezzel kapcsolatban elhatározta, hogy a román valutát naponként csak egyszer váltja be a délután folyamán megállapított árfolyamon.

* **Palánkay Károly vizsgálóbíró.** Július 21-én megy szabadságra. Súlyom Kálmán vizsgálóbíró, akinek helyettesítésére Dumitrescu Albert törvényszéki elnök Palánkay Károly táblabírórt rendelte ki.

* **Eljegyzés.** Feinsilber Ernő és Grósz Helén jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Imrik Cornelia zenetanár** vasárnap, július 6-án, délelőtt 11 órakor a Kátholikus Kőr nagytermében tartja nagyszabású évzáró hangversenyt, amely tanúságot tesz a legkiválóbb zenei tehetségek képzéséről. Mint a múltban, úgy a jövőben is, reméljük és kérjük, hogy a közönség vegye szíves pártfogásába a tehetséges zenetanárt, ki mindvégig nagy sikereket aratott ezen a téren. Belépti-díjtetszés szerint. A vasárnapi hangverseny is a legkifejelettebb zenei bizonyíték lesz. A válogatott műsor a következő: 1. Haidn: Esz-dúr Szimfóniájából I-ső tétel 4 kezes. Előadják Tátrai Gusztó és Klein Gizi. 2. Lemoine: Vals F-dúr: Beregi Évi. 3. Clementi: Dondo, D-dúr: Mayr Lenke. 4. Chopin: Mazurka A-moll: Szabó Icu. 5. Mozart: Első számú szonátából Finae: Szabó Icu, Mayr Lenke. 6. Chopin: A-moll Wals: Ille Mariti. 7. Chaminade: Air de Ballette: Ille Nelly. 8. Clementi: Szonata Sz-dúr: Klei Rózsi. 9. Jenzen: Walse Brillante: Goldféder Elza. 10. Reinhold: Impromptu: Fehér Jolán. Szünet. 11. Mozart: Rondó I-ső tétel négy kezes: Losonczy Eta, Szabó Mária. 12. a) Beethoven: Szonata C-moll, b) Hellertől: Die Forelle original: Zigre Pipi. 13. Döhler: Noctun Desdúr: Imrik Klári. 14. Weber Aufforderung zum Tanz: Losonczy Eta. 15. Hummel: Szonata Esz-dúr első tétel: Szabó Mária. 16. Chopin: Pollonaise Hamoll: Tátrai Gusztó. 17. Gaál: Rapszódia III-ak: Klein Gizella.

* **Esküvő.** Ujhelyi Babi és Pálfi Ernő ma 6-án, vasárnap délből 12 és fél órakor tartják esküvőjüket a Cion-templomban, melyre ismerőseiket és jóbarátjaikat ezután hívják meg. (Minden külön értesítés helyett.)

Szamet Piroška és Oelbaum Béla (Kraszna) ma délután 5 órakor tartják esküvőjüket Nilsesz-telepi lakásukon, melyre tisztelettel meghívják jóbarátjaikat és ismerőseiket.

Atlantic nyári mozgó

9 1/4 órakor

Apolló mozgó

6 és 9 órakor

vasárnaptól—keddig

Istenek leánya

tündérrege 7 felvonásban

A főszerepben:

Anitta Kellermann

a legbájosabb tündér, a legvakmerőbb amazon

Helyárak: 10.—, 15.50, 20.—, és 25.— lei

Szombat és vasárnap délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal

Jön a saison legnagyobb slágere: „Két árva”

* **Dívtos sima és mintás nyers selymek, marcisettek, grenadinok, crem szövetei Rimanóczy-utcán, Kertész Reclám üzletében olcsóbbak, mint bárhol.**

* **A szentjóbji haramia üldözése.** Az ötszörös rablógyilkos cigány után még mindig eredménytelen a csendőrök hajszája. Ez nem Vitális, sokkal agyafurább gazember, aki cigányfurfanggal és vakmerőséggel bujkál a csendőrség gyűrűjében, mint egy megvadult vad. Nehezíti az üldözést, hogy félnek a kegyetlen gyilkostól, aki bizonyosan összekötöttet tart fenn fajtájával és megrémített emberekkel és mint Ariesanu százados mondta, most a felnött vetésben minden dülöl, minden vetett tábla bűvőhelyt nyújt neki. A szalárdi csendőrség tegnap délután csak azt a tudósítást tudta nyújtani szerkesztőségünk telefon érdeklődésére, hogy még eredménye nincs Lakatos cigány nyomára még nem akadtak.

* **Katonazene az uszodában.** A Pankolits-uszodában ma, vasárnap délelőtti 10 órától déli 1 óráig katonazene lesz.

* **Sámuel Ábrahám kivándorolt Palesztinába.** Nagy port vert fel az exportpiacón két hónappal ezelőtt Sámuel Ábrahám élesdi marhaexportőr esete, aki nagy passzízával fizetésekremlenését jelentett be a törvényszék csődbírójánál. Nagyobb részt parasztagdák voltak, akik súlyos előlegeket adtak a marhakereskedőnek, aki azonban szállítani nem tudott. Passzízáit három millióra mentek s fizetésekremlenésének okát abban adta, hogy a kormány az exportvámokat felemelte s a bécsi piacon nem tudta elhelyezni áruát a hollandi s dániai verseny miatt. Az érdekeltek közül néhányan bűnvádi följelentéssel vádolták a fizetésekremlenésére s a vizsgálóbíró le is tartóztatta Sámuelét. Ekkor a parasztagdák egyrésze a vizsgálóbíróhoz ment s bejelentette, hogy garanciát vállal Sámuelért, mert jóhiszeműnek tartják. A vizsgálóbíró szabadlábra helyezte Sámuelét, aki aztán elment. A bíróság körözöveletet adott ki ellene és sokáig nem tudták, merre van. Most értesítés érkezett róla, amely úgy szól, hogy Sámuel Lázár megunt a pénzválsággal való működést és Palesztinába ment, ahol már munkát kapott az egyik telepen.

* **Legkellemesebb kirándulohely a [Mária]lak (volt Steppers-kert).** Kitűnő uzsonna. Telefon 175. szám.

* **A Missir-cég bevásárlási központot állított fel Párisban.** Azoknak az új áruházaknak a sorában, amelyek az impérium óta Nagyváradon működnek, kétségkívül a Missir Fii & Co. cég emelkedett a legnagyobb népszerűsége. Disztigvált közönsége, amely egyesíti magában a társadalom minden osztályát, megtalálja a cégnél mindazt, amire a jó, szép és izléses öltözködéshez szüksége van. A Missir-cég most, hogy romániai piacát mennél jobban és gyorsabban elláthassa új szállítmányokkal, Párisban bevásárlási áruházat létesített. A bevásárlási központ vezetői allanó szoros kontaktust tartanak a párisi nagy divataruházakkal és így a cég abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy a legelégánsabb francia különlegességeket azonnal beszerezheti és romániai üzleteiben a közönség rendelkezésére bocsájthatja, mi helyt azok a párisi piacon megjelennek. De lehetővé teszi ez a párisi centrum azt

is, hogy a legfinomabb és legdívtosabb árukat is eredeti gyári árakban tudja itt eladni. A Missir cég különben ezentul „Au Printemps de Bucarest (a bukaresti tavasz) nevet is felvette cégébe, mintegy jelképeül annak, hogy raktára, kiszolgálása mindig új, friss és eredeti. A cég teljes címe ma: „Au Printemps de Bucarest” — V. Missir Fii & Co. Piata Regina Maria (Bémer-tér) 1.

* **Megérkeztek Váradra a boxbajnokok.** Egész éjszaka és ma egész nap folytak az átalakítási munkálatok a Sporttérén, hogy a holnap délutáni izgalmasnak ígérkező nemzetközi ökölvíadal minden részletét a publikum kényelmes helyekről nézhesse végig. A rendező bizottság a legnagyobb körültekintéssel igyekszik a nagyszerű sporteseményt megvalósítani és a nagyarányú érdeklődésre a legjellemzőbb, hogy már Kolozsvárról, Aradról, Temesvárról, Szatmárról és Erdély más városaiból számosan tartattak fenn jegyet az érdekes mérkőzésre. A versenyek pontban 6 órakor kezdődnek és a sorsolás megítésének megfelelően folynak le. A francia és olasz boxolók, továbbá a bukaresti és kolozsvári versenyzők a ma délutáni gyorsvonattal érkeznek meg Nagyváradra.

Darvas harisnyái a legjobbak.

* **Ha köhögés, torokfájás gyötör, ki noz minket.** — Kaiser Borax öblögetés könnyít meg bennünket.

* **Feledi Sándor ingatlan értékesítő irodája Szaniszló-utca 1. szám alatt van.** Vásárol, elad, közvetít, házat, szőlőt, földbirtokot. Alapítva 1917-ben. Telefon 16—27. szám.

* **BORTNÉLKALAP 200 lei a „Ritában.”**

* **Csipke különlegességek dívtos keblengyek óriási választékban Bleier áruházában, Sas-passage.**

* **Gabonás zsákok legolcsóbban** Helfy zsáküzletben Kossuth-utcán kaphatók.

* **Legszebb ingzefi rek Haln al és Rózs a cégnél, J. Vulcan (Nagy Sándor) utca 1. szám.**

MOZI

— **Várkonyi Mihály a Dorian-Terrasseon** Vasárnaptól keddig a „Lavina” című 7 felvonású nagyszabású Dorian-film kerül színre 9 órakor a Dorian-terrasseon, 3 és 6 órakor a Dorian-filmszínházban. Kertész Mihály ezen legújabb alkotása méltán sorakozik többi hatalmas műve: a „Sodoma és Gomorra”, „Az ifjú Medardus” és „A kuruzsló” mellé. Várkonyi Mihály férfias művészetének legjavát nyújtja ebben a darabban; szerepében állandó összeütközésbe kerül önmagával. Partnere ebben a filmben is a bájos Mary Kid, aki mindjobban fejlődik. Kivülük még a nagyszerű Vándory Gusztáv játszik a „Lavina”-ban. Vasárnap a 3 órási előadás mérsékelt helyárú.

— **Atlantic és Apolló-mozgók** vasárnaptól—keddig egy nagyon szép keleti tündérrege megy. Az ezeregyéjszaka varázslatos meséi elevenednek meg szemeink előtt, színészek, nimfák, törpék, jó és gonosz szellemek tündéries játéka elevenedik a gyönyörű tárgyu regét, melyhaz a kelet minden mesebeli pompája szolgál keretül. Megkapó szép természeti jele-

netek tarkítják a jeleneteket a minaretekkel, a nagyszerű palotákkal pompázó keleti város borzalmasan szép égése egyik legszebb jelenete a filmnek. A főszerepben Anitta Keller-mann remekel, a legbájosabb tündér, ki hajmeresztő produkciójával valóban extázisba hozza a szemlélőt s mint amazon, egy férfi bátorságával és vakmerőséggel veszi fel a versenyt.

— **Nem pornografikus film a „Nyisd ki szemedet”, amely a nemi bajokat és azok súlyos következményeit mutatja be.** Nem szabad élvezetet keresni ebben a filmben, hanem egész életre kiható komoly tanulságot. A film felvételei a bécsi egyetemi klinikán készültek és mindenkinek kötelessége saját egészsége érdekében ezt a filmet megnézni. Rendőrségi határozat értelmében nők csak az emeleten, férfiak csak a földszinten foglalhatnak helyet. Az előadások alatt tilos minden zene. A film délután 5 és 8 órakor a Dorian-filmszínházban, este fél 12 órakor pedig a Dorian-Terrasseon kerül színre.

LEGUJABB

Pekár Gyula volt a lyoni népszövetségi gyűlés vezérszónoka

Lyon, július 5. A népszövetségi ligák uniójának konferenciája alkalmával nagy népgyűléseket rendeztek Lyonban Herriot városában. Az első népgyűlésen első szónokul a népszövetségi unió Pekár Gyulát kérte fel, aki sok ezer hallgató előtt ismertette a magyar álláspontot a népszövetségről. Nagy hatással szolt a magyar—francia közös szálakról. Utána Vacarescu kisasszony román delegátus is beszélt.

TŐZSDE

Zürich, július 5. Nyitás: Newyork 560 fél, London 2428, Páris 2840, Bukarest 220, Budapest 0.0067 fél, Bécs 0.0079/15, Prága 1640, Berlin 10 0/4 134, Milanó 2295.

Bukarest, július 5. Zárlat: Devizák: Páris 1260, London 1065, Newyork 246, Róma 1055, Zürich 4415, Bécs 34 háromn., Prága 720.

Valuták: Font 1040, frank 1280, svájci 44 fél, lira 1030, dinár 280, dollár 241, magyar 32, szokol 740, leva 160.

Zürich, július 5. Zárlat: Berlin 10 0/4 134 fél, Amsterdam 211 fél, Newyork 560 fél, London 2425 fél, Páris 2822 fél, Mianó 2885, Prága 1635, Budapest 0.0067 fél, Belgrad 672 fél, Bukarest 220, Bécs 0.0079/10.

Budapest, július 5. A szombati értékpapírpiacon magánforgalma: Magy. H. 640, Keresk. b. 1475, Földhitelb. 400, Pesti Hazai 4300, Hazai b. 210—215, Borsod-Misk. 150, Ált. köszén 3750—3775, Urikányi 1250—1280, Ganz-D. 3850, Fegyver 1925—1950, Ofa 620, Pallas 1200, Magy. cukor 3200, Georgia 530—535, Spódium 190—195, Részvényssör 325—330, Gschwindt 190—145.

Budapest, július 5. A gabonapiac szilárd, budapesti buza 315—325, új buza 310—315, tiszavidéki rozs 245—250, tiszavidéki tengeri 245—257, budapesti zab 305—310, vidéki korpa 175.

A háziasszony kedvenc szappana

a kiadóságában és tisztítóképeségében páratlan

„SZARVAS”

védjegyü

Schicht-szappan

A TEVE

REGÉNY

6

Írta: LAKATOS LÁSZLÓ

Egy hétig éltem így. Végre elhatároztam, hogy másnap hazautazom Pestre. Az utazás előtti este mégis be kellett mennem a vendéglőbe, hogy a főpincérnél cigarettával lássam el magamat az útra. Átmentem a nagytermen. Asztaluk üres. Ez más! Ha ők elutaztak Pestre, akkor én maradhatok. Sőt, itt mingyárt meg is vacsorázhatom. Leültem. Szinte jól esett, hogy most újra látni fogom a téli fürdőző társaságot, nagy prémekeket és fehér sportkabátokat, a levegőn pirosra edzett arcokat, hallani sok jókedvet és kacagást. Mindezt kapom itt, ezt a szép és bőséges világot, amelyikbe mindig úgy vágytam, amelyikbe bele akartam magamat dolgozni, de amiket csak pénzben tudtam utolérni örömben sohasem.

— Most meg lesz ez is, — gondoltam. — Jól fogok élni, Ősmerkedni fogok. Asszonyok és lányok. Tátra! kalandok! És a végén talán eljegyzés is. Pompás lesz, egy jó parti. Legvégül mégis csak én kerekedek felül. Rajtam kifogni nem lehet. Rajtam soha!

A pincért akarom szólítani, amikor a jobb teremszögletben egy kisebb asztalnál meglatom őket. Csak ketten voltak. Ő és az anyja. Csak ottent! És asztalt is változtattak.

Nem kellett kérdeznem sem pincért, sem portást. Akkor már olyan ösztönös remekül dolgozott az agyam, hogy magam is rögtön tudtam: Michaelis úr elutazott és a gyáros is, Erdős úr, a monarchia legnagyobb furnérgyára.

Végül és talán boldogabb voltam Ilonánál is.

Ősmerkedés? Tátra! kalandok? Eljegyzés? Neveltség. Hiszen ezeket nem én gondoltam az imént. Csak az agyam volt, de nem én. Világos, az előbb Erdős úr agyával gondolkodtam, ő kölcsönözte nekem az ő pontos, precíz agyát. No de mindegy. Elmúlt. A precíz agytulaidonos elutazott és én ez éjszaka megint fellopóztam az emeletre és az ájtó előtt megint megcsókoltam Michaelis Ilona cipőjének neki megköveteli.

IX.

Másnap megérkezett Elemér Miklós. Ebédnél együtt hárman az asztalnál. Az édesanyja — ő, mingyárt sejtettem — az ő partijukon van. Az Isten áldja meg érte.

A fiu meglátott. Elvörösödött. Monoklit csipetgett a szemébe, rámnézett kihívóan. Egy pillanattig tanakodtam, köszönjek neki? Hiszen, ha úgy veszem, mi már megősmarkedtünk egymással az Istenhegyen. Talán ő állja az ősmeretségét továbbra is. Akárhoz, hogy köszönjek havas talpát.

Miklós hirtelen felállt az asztaltól, egy lépést tett, hatalmasat felém.

Mellette ijedt kis madársikoltás.

— Miklós, ne! — Nagyon kérem, ne! Ilona hangja volt. Ő kérte, Michaelisné meg lefogta a karját. A fiu visszaült az asztalhoz.

— Levegő — mondta hetykén én felém. Legyintett és azontúl nem vett észre.

Mint a gép, amelyet felhúznak, újra dolgozni kezdtem. Lépcsőház és skipálya, erdő vagy országút, este a zenés rout — mindig a helyemen voltam. Néha hajnali négyig is ébren, de már reggel hétkor újra talpon. Mert hátha kifognak raitam, korán akarnak eltűnni hazulról, két-háromnapos kirándulás a Lengyel-Nyeregre és én akkor őket ne lássam olyan sok ideig... Hogyisne! Előlem megszökni nem lehet. Én folyton állok és nincs az az idő, és nincs az a fáradtság, ami engem kifulladásra. Gyerekkorom óta magam keresem a kenyeremet, leckeadástól az ügyvédi cég-

táblaig — mekkora út. És én birtam, álltam, végigloholtam, ostorral vertem magamat és sarkantyút az oldalamba. És ha kell, hetekig nem aludni. Bennem egy teve lakik, egy teve! Ha parancsoljátok, élelenszomian akármeddig harapás étel és korty viz nélkül. A teve! Igen, én vagyok a sivatag hajója.

És nem mozdultam és mindig csak mellettem, utánuk. Egy örök hajrá! Ma már úgy tűnik nekem az a pár nap mint egyetlen hajszá, amit nem szakított meg soha alvás vagy pihenő. Akkoriban — azt hiszem — sosem hűnytam le a szememet.

X.

Akkor éjszaka megint fölmentem az emeletre, hogy megcsókoljam Michaelis Ilona cipőjét. A szállodai órán félhárom. A folyosó félvilágos volt, az a felére lespórolt villamosvilágítás volt ez, amit éjszakára még a legjobb szállodákban is beállítanak.

Szerencsére csak a legfelső lépcsőfokig jutottam. A folyosóra már nem léptem és azon túl se soha.

A fiu szobájának küszöbén — én tudtam hogy melyik az ő szobája — meglátam őket kettőjüket. Ez nem volt egy pillanat, legföljebb ezredrésze egy pillanatnak és én ma sem tudom: jöttek a szobából, vagy bementek. Vagy csak ott álltak a küszöbön. Egész éjszaka csak ott álltak volna?

Nem láttak meg engem.

Négyszögletes kúsztam le a lépcsőn, egészen hangtalanul és a tenyeremmel mindig mintha kerestem volna a földön valamit. Talán a kalapomat, ami akkor az Istenhegyen leesett a fejemről. Így értem le a földszintre, a szobám előtt is még mindig négyszögletes. Azután mint a kutya szokta, amelyik be akar menni egy szobába, derékban felnyúltam és a kezemmel, mint a kutya mellső lábával, lenyomtam a kilincset. Bemásztam a szobába, még mindig négyszögletes. Odabent aztán elvágódtam.

Többre nem emlékszem.

Másnap mentem a gyorsral Pestre.

XI.

Most új élet jött rám, olyan szép, hogy talán meg sem érdemeltem. Dolgoztam. Erősen ráparancsoltam a tevére, aki bennem lakik. És nyugalom jött rám. Nem volt többé lelkesedés. Nagy János-u. 42? Azt is elfelejtettem, merre van. Kispestre sem mentem ki Erdős úr gyára felé. Semmi, semmi nem volt többé, csak pénz keresés, sok, értelmetlen és megállás nélküli. Azután szép, mély, álm nélküli alvások. Reggel, ha ébredtem, lázt hittem, édesanyám kelt.

Nagyon szép, nagyon édes felesz tendő volt és úgy jutottunk megint augusztusba. De ez már nem a tavalyi augusztus volt. Most nem jött hozzám egy Michaelis nevű úr, hogy rám bizza a szép, zsiros, tengerentúli poróket és nem jött egy Michaelis Ilona sem, hogy elhívja az irodámból az édesapját. Hogy múlik minden az ember fölött és az életem ezen az augusztuson csupa nyugalom és békeesség. Nem gondolkodtam és jó volt minden.

Egy délután kezembe veszem az estilapot. Benne egy rövid hír. „Michaelis Gusztáv negyvennyolcéves budapesti bankárt előállították a rendőrségen. Különböző följelentések, még Newyorkból is...” De a részleteket el sem olvastam. Nem érdekelték.

— Negyvennyolcéves — mondtam. — Szép kor. Kap tiz esztendő. Mire kijön, lesz ötvennyolc. Az még mindig gyönyörű kor. Az ötvennyolcéves ember még férfi. Ojje! Hány ötvennyolcéves férfinak van még babája, szeretője.

Este fölmentem a klubba. Ritkán jártam oda, mert nem szeretett ensem a klubban senki. Ott sem. Most mégis föl-

kellett mennem. Valami kergetett. Azt éreztem... Semmit sem éreztem. Csak gyakorolni akartam magamat az emberekkel való beszélgetésben.

Főnt megkerestem azt az embert, akit legkevésbé szerettem. Egy kollégám volt, dr. Benkő ügyvéd. Nem szerettem? Utáltam, megvettem ezt az embert. Miért? Sose bántott. De kellett, hogy legyen a világon valaki, nekem valakim, akinek visszaadjam mindazt az erkölcsi verést, amit én kaptam az életben.

(Erkölcsei verés? Frázis. Igen, a rendőrkapitány előtt állni fénytelen szemmel, fiakón, az egész test egy csurom reszketés és nem tudni elszámolni a pénzekről. Dadozni és dugdosni, ez igen! Ott állni a hivatalban feszesen, vigyázban a kapitány előtt, aki ül és fölényesen füstököt fúj az ember orra alá... Ő, mennyi fölény tud lenni egy cigarettafüstben. A kapitány előtt állni, ez már valami. De erkölcsi verés?...)

Szerencsém volt, Benkő maga kezdett beszélni — arról.

— Olvasa, kartárs úr? Michaelis bankárt előállították a rendőrségen. Micsoda meglepetés, nem?

— Nekem nem az. Én már régen vártam erre, sőt, csodálom, hogy az az alak csak most lett esedékes.

— Hogyan? On?...

Kérem ne szakítson félbe. Hát persze, hogy nem csak úgy megszagoltam, hogy ez a... hogy is mondtam csak... úriember, bajba fog kerülni. Nem. Ma egy éve ő maga keresett föl és felajánlotta... — felajánlotta? — megkért, könyörgött... igen, ez a jó szó, könyörgött, hogy legyek az ügyvédje. De én, éppen hogy csak belenéztem a papírokba és azt mondtam: nem kell! Az embernek van egy kis látása és nekem éppen elég volt, hogy megnézzem a főkönyvi kivonatot és egy-két levelet, amit az Államokból kaptam. Mondom, csak belenéztem a levelekbe és mindent tudtam és — kidobtam. A szó valódi értelmében kidobtam, még pedig olyan gorombán, hogy utóbb kicsit szégyeltem is magam érte... Mégis egy ember. De micsoda vakmerőség, hogy nekem merte kínálni ezt a dolgot. Igazán, némelyik ember az ügyvédet összetéveszti a csatornatisztítóval... (Kicsi szünet.) Amiben különben igaza is van.

És nagyon nevettem, olyan zajosan, amilyen zajosan Erdős úr nevetett a Tátrában.

Benkő védeni próbálta Michaelit. Ez a Benkő gonosz ember volt. Michaelist nem sajnálta, de azért védte, hogy engem bosszantson.

Leintettem:

— Ugyan kérem. Hát be fogják csukni. Börtön. Mi az? Ott is lesz kenvere, egy szalmazsák, amin hálhat és ruhát is kap, igaz, hogy daróból, de azért mégis csak kap ruhát. Olyan börtön nincs, ahol meztelenül járjaták a rabokat.

— Kartárs úr tréfál. Ugy látszik, jó kedve van.

— Lehet, de ez nem tartozik ide. Az én jó vagy rossz kedvem tökéletesen mellékes. Csak egy fontos és ez az igazság. Az igazság pedig az, hogy az embernek alapjában nincs szüksége másra csak kenyérre, ruhára és ágyra. Ezt a hármat pedig megkapja a börtönben is.

Benkő hízkelkedő mosollyal mondta:

— Persze, ha ön így gondolkozik.

— Én úgy gondolkozom, ahogyan kell. Bárcsak mindenki úgy gondolkozna, ahogyan én és mindjárt kevesebb baj volna a világon. És látja, Michaelis is gondolkozik. Ezt a jogát sem veszíti el. Tudja, milyen nagyokat gondolkozhat és milyen kényelmesen. Hiszen az egész vizsgálati fogság idején egyedül lesz a cellájában.

Cellájában, — ezt a szót nagyon megnyomtam. Kicsit megálltam, azután folytattam:

(Folyt. köv.)

A sakkozógép poklában

Hodges amerikai sakkmester elbeszéli kin-szenvedéseit „Az Est” tudósítójának

New York, június 15. Talán meglepetésszámba fog menni Magyarországon, hogy Amerikában divatba vannak és meglehetősen nagy népszerűségnek örvendenek a sakkozógépek, amelyeknek technikai kivitele ma már teljesen amerikai, idejük azonban változatlanul magyar. Kempelen Farkas híres sakkozógépe, amelyet 1769-ben konstruált a zseniális magyar ezermester, évtizedekig tartó izgalmas európai szereplés után kikerült Amerikába és több mint nyolcvan évvel megszületése után itt is fejezte be pályafutását egy filadelfiai turnéverszenben, amely teljesen tönkrétette a gép mechanizmusát.

A mechanizmus titkát azonban akkorára már elesték a vállalkozó szellemű amerikaiak, Kempelen Farkas találmánya nyomán iparágga fejlődött ki a sakkozógép-gyártás és ma már alig van olyan nagy város, amelynek mulatóparkjaiban ne húzódná meg valahol egy szakállas, turbános muzulmán figura, amely mereven, élettelenül ül egy sakktábla felett, kinyitott mellkasában a kerekék és drótok jéztő szövényét tárja a kíváncsiak elé, de a tét lefizetése után egyszerre megelevenedik, fűrgén tologatja a sakktáblát egyik kockáról a másikra és mesteri játszmában csaknem kivétel nélkül mindig megveri ellenfeleit.

Mondani sem kell, hogy a játszmát nem a gép, hanem a benne rejtőző ember nyeri meg és a komplikált mechanizmus az újjak, a kéz és a felső test esetleges mozgására szolgáló emelőkon és rugókon kívül csak megtévesztésre való. Ez a megtévesztés viszont csaknem tökéletes, mert a gép működésének titkát még azok sem ismerik, akik tudják, hogy szemfényvesztés van a dologban. A gépben t. i. láthatólag nincs egy ember számára hely. A tulajdonos egymásután nyitja ki a gép alsó és felső rekeszeit. Kerekéken és huzalokon kívül nem látható semmi sehol.

A rejtelmekre szenzációs módon derít világosságot az a nyilatkozat, amelyet Albert B. Hodges, az Egyesült Államok volt sakkbajnoka, a New-York Athletic Club sakkozótájának igazgatója adott a napokban Az Est számára nekem.

Hodges sokáig abból élt, hogy bérbeadta magát és tudományát egy ilyen sakkozógép mozgására.

Élményei felérnek egy pszichológiai rémregénnyel és nem sok hiányzott hozzá, hogy a sakkozógépből az örültek házába nem került.

— Többféle sakkozógép van az országban — kezdte szenzációsan érdekes elbeszélését Hodges — de valamennyi ugyanazon a princípiumon alapszik. Én a híres Ajeeb-gépben játszottam annakidején, amely az Eden Musée-ben volt felállítva. Ajeeb csodálatosan volt megkonstruálva. Mikor a tulajdonos bejelentette, hogy kinyitja a rekeszeket és megmutatja, hogy nincs a gépben senki, felálltam, oldalt fordultam és előrehajolva megnyomtam egy emelőt. A hátamra leereszkedett egy fekete szőrt és arra az egész komplikált gépezet. Ez történt, ha a felső ajtókat nyitották ki. Mikor az alsókat tartók fel, a lábaimat nem láthatták, mert belepéreltem abba az üreges keskeny oszlopba, amelyen a gép nyugodott és amely túlszűkenynek látszott ahhoz, hogy legyen benne valaki. Mikor a gép ajtót bezárták, leültem és megnyomtam egy gombot, amire félrecsúszott a frontot elfedő lap és a muzulmán mellényének sűrű selyemszövésén keresztül, megérőltetéssel ugyan, de mégis kielégítően látni lehetett a sakktáblát.

— A figurák mozgatása úgy történt, hogy bedugtam a kezemet a gép karjába és megnyomtam egy fogantyút a könyöknél, ami lehetővé tette, hogy a kart tetszés szerinti irányban mozgathassam. Egy másik fogantyú a figurák megragadását, egy harmadik az egész felsőtest előrelendítését, egy negyedik pedig a fejbőlindást tette lehetővé, amivel a sakk bemozdása történt.

A szűk gépben tükasztó volt a hőség. Legvékonyabb alsóruhámban ültem, de az izzadság így is csakhamar elborította az egész testemet. Voltak

ugyan apró szellőztető nyílások, ezek azonban nem segítettek sokat és a fojtó levegőtől csakhamar szédülni kezdett a fejem. Az összegörbült testtartás azonban ennél is borzalmasabb volt és csakhamar kínzó vágy vett erőt rajtam, hogy kinyújtózkodjam. Oldalváltást ütem és az arcomat erős szögben kellett a nyílás felé fordítani, amelyen keresztül kinézhettem a sakktáblára. Állandóan a jobb szememet használtam, mert ha a bal is használni akartam volna, görcsöt kapott volna a nyakam. A reakció csakhamar jelentkezett. Kancsal lett a szemem és az még ma is, mert mindennap nyolc-kilenc órát kellett ebben a borzalmas helyzetben eltöltenem. Az egész idő alatt játszanom kellett, néha nagyon kemény ellenfelekkel szemben. A játék elvesztése a kuncsaft elvesztésével volt egyértelmű. Élénken emlékszem egy emberre, akinek ellenállhatatlan vágya volt, hogy megverje a sakk-automatát. Minden nap előt és negyed dolláros tétellel játszám játszma után játszott. A tétek az enyéme voltak, a tulajdonos a belépti díjat kapta. Az illető nagyon erős játékos volt, de meg tudtam verni. Főként azonban nem mutattam soha, egyenlő erejű játékosnak akartam látszani, hogy ébren tartsam a szenvedélyt. Egy nap azonban nagyon rosszul játszottam, mert átolum-poltam az előző éjszakát. Megvert. Attól kezdve nem láttam többé.

— Az idegeim lassan kezdtek leromlani. Egy délután lármát hallottam. Valaki azt mondta, hogy ő cowboy a Vad Nyugatról és őt nem lehet becsapni ilyesmivel.

— Hadd löjje bele egy golyót az öreg pogányba, csak egy golyót — mondta.

Dulakodás zaja hallatszott. Elkészültem a legrosszabbra. A cowboyt azonban legyűrtek és kiteszkolták a tereméből.

Más mestereknek is tönkrétette az életét az Ajeeb-gép.

— Meg vagyok győződve róla, hogy Pillsbury híres mester korai haláláért az Ajeeb-gép felelős. Két teljes évig volt a baltiszolgája a sakk-automatának. Ennyi idő teljesen elegendő arra, hogy az elmegyógyintézetbe juttasson valakit.

— Mikor én kerültem a gépbe, furcsa helyzetben találtam magam. Newyorki kiváló sakkozói hamar megtudták, hogy új ember van Ajeeb-ben és csakhamar arra is rájöttek, hogy az új ember jobban játszik náluk. Mindenáron meg akarták tudni, hogy ki lehet az új gépmester. . . . Érdeklődőik annyira megnőtt, hogy napról-napra lejöttek az Eden Muséebe, hogy összemérjék velem az erejüket.

— Ez nekünk természetesen nagyon jövedelmzőnek bizonyult. A gazdám számolt is vele és a szerződésben a legnagyobb titoktartásra kötelezett. Nem volt szabad sakktáblákban megjelenem és nem volt szabad másokkal, mint a gép előtt ülökkel játszanom. Foglalkozásomat még a rokonaim előtt is titokban kellett tartanom és meg kellett ígérnem, hogy a nyilvánosság előtt a lehető legkevesebbet mutakozom. Ezek a kötelezettségek bilincseket raktak reám és lassan úgy éreztem, hogy elvesztem az egyéniséget, önmagam és részévé válok Ajeeb-nek, amelynek hatalmas hipnotikus erővé fokozódik felettem és úgy nehezedik rám, mint egy rettenetes átok.

— Nyolc hónapig tartott ez a lélekölő állapot. Egy mesterjátékos, akit megvertem, nem nyugodott addig, amíg ki nem fürkészte, hogy ki vagyok. Gazdag ember volt és amikor szenvedéseimről értesült, megkérdte, hogy mit tehet értem. Azt feleltem, hogy az isten szerelmére szabadítson meg ettől az átkozott töröktől és adjon valami állást. Az állást megkaptam és búcsút mondtam Ajeebnek. Éjjelekenként azért néha még ma is lidércnyomásom van. Ajeeb úgy jelenik meg, mint egy rémalak és izzadságban úszó testtel ébredek.

ASZTALOSOK BUTORCSARNOKÁBAN

Strada General Moşoiu (Kert-utca)

a legszolidabb kivitelben és nagy választékban kaphatók: ebédlő, háló, iroda és konyha berendezések, jégsekrények, gyermekágyak, hencsererek stb.

* **Táncanfolyam.** Antalffy Margit tánciskolájába a szünidei tanfolyam július 10-én kezdődik gyermekek, deákok és felnőttek részére. Iratkozni az iskolában lehet, Sas-passage.

* **Minden irányból közvetlen gyorsvonatok** Póstyénbe, ahol ismét a régi élite nemzetközi közönség található, mert ma már Póstyén olcsóbb a világ bármely más fűrdőjénél. Felvilágosítások telefonon is: Mandics Andor „Angyal” drogueria Oradea-Mare Bul. Regele Ferdinand 1. Telefon-szám 144.

* **Legjobb arcszépítő Földes Margitkrém**

* **A budapesti művészek rézkarc és aquarell kiállítása** Kornweisz-nél állandóan nyitva van. Az árak igen alacsonyak és a belépés díjtalan.

* **RITA UJDONSÁGAI FELTÜNŐEK Teleki-u. 24.**

* **Függöny tuszor** minden szélességben Hajnal és Rózsacégnél.

* **Havi fűszerbevásárlásnál 5% rabatot** ad Aszódi Sas-palota.

* **„Kegelet” temetkezés a Sas alatt.**

* **Új manometer, telefonkészülékek** izzólámpa minden feszültségre és alakban, nagyban és kicsinyben. Manometer javítását, telefon és villanyszerelést, szolterga és minden fémpipari munkát szolice áron készít Rajz Andor electromechanikus, Szalárdi-utca 9. sz.

* **Opál batiszt** minden színben 127 lei Hajnal és Rózsacégnél.

* **Szép férfi frizúrához** elengedhetetlen a Brázay brillantin. Kapható mindenütt.

* **A legdivatosabb férfi és nőiszövegek** Hajnal és Rózsacégnél.

* **Igyunk kizárólag Drehe-Haggenmacher sört!** Mindenütt kapható már!

Női és férfi Harisnya vásár Darvasnál
38, 45, 55, 65, 73, 85, 100 Lei Reg. Ferdinand 3.

606 Kálmán Sándor ékszerész rész telefon száma.

Fűszer- és csemege árúk, olcsó, szolid és figyelmes kiszolgálása
VADASZ ES LONDON
fűszer- és csemege kereskedésében,
Bulevard Regele Ferdinand 10. — Telefon 8. szám.

Lüszter, ruhavászon, fennisz-nadrág szövet
különlegességek nagy mennyiségben érkeztek
HAVAS és GRÜNFELD
posztóruház, Str. Avram Jancu (volt Kossuth-Lajos-utca) 8. szám. (Sas átjáróval szemben)

Igmándi kúrák otthon.

reggelizés előtt fél pohár SOHMIDTHAUER-féle Igmándi keserűvíz a gyomor és belek működésének biztos és természetes szabályozója. (Sok esetben elegendő már néhány evőkanállal is.)

Az Igmándi nem tévesztendő össze másfajta keserűvizekkel.

Hosszu élet, jó kedély, munkakedv

szoros összefüggésben áll a zavartalan anyagcserével. — Emésztési hiányoknál

Kapható minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Az Ipartestület előljárósági ülése

A június 26-án megkezdett előljárósági ülés július 1-én folytatódott, mikor is ifj. Mónus Sándor elnök elnökölt. Napirend előtt Kőszegi Róbert intézett kérdést az elnökhöz, hogy a piacon áruló iparosok ki vannak-e téve az árvizsgáló bizottság ellenőrzésének s hogy kötelesek-e számlákkal igazolni árucikkeik beszerzési árát. Miután feltehető, hogy a legutóbbi vásár alkalmával illetéktelenek avatkoztak ezen hatáskörbe, elnök ígéretet tett arra, hogy a rendőrprefekturán és az előljáróságon a kérdésben eljár, egyébként megállapítja, hogy vannak jogosult ellenőrök, kik azonban kint a vásárbán a beszerzésekre vonatkozó számlákat nem követelhetik.

A következő felszólaló az iparigazolványok átcserelésével kapcsolatban kéri a kicserélés minél előbbi megejtését.

Ezután elnök előterjesztette, hogy az Ipartestület működéséhez fűzött remények a jövőben csak úgy oldhatók meg, ha megfelelő ipartestületi iroda, gyűlésterem és más egyéb szükséges helyiségek állanak rendelkezésre. Miután ez jelenleg nincs meg, kívánatos a testületi székház kellő modern alapokon való kibővítése, mely azonban óriási összeget igényel. A házfelügyelő bizottság ezen kérdéssel már foglalkozott s a kapott megbízás alapján Krauze műépítéssel tervet is készített, egy ipartestületi díszterem, nagyobb értékre alkalmas gyűlésterem, szükséges mellékhelyiségek építésére s a jelenlegi helyiségek átalakítására. Az építkezés azonban óriási összegbe kerül, melynek előteremtéséről kellene gondoskodni. Jólesőleg állapítható meg, hogy az előljárósági tagok osztatlan lelkesedéssel állottak a terv mellé s mindmennyi arra az elhatározásra jutott, hogy a szükséges építési tőkét, az ipartestületi tagoktól kell kölcsön alakjában felvenni. Erre az ipartestületi tagok között a hajlandóság is meg van, mert jól tudják azt, hogy ezzel az iparosság saját vagyonát gyarapítja s alkalmat nyújtanak arra, hogy az állandó és kölcsönös érintkezés által az ipari kérdések, valamint az egyes szakmák érdekei előbbre vitessenek. A kapott kölcsön értéke részvényekkel volna fedezve, mely részvények megfelelő számlákra évenként visszaváltatnák. Ilyen formán az iparosok kimondottan csak kölcsönt nyújtanának s elősegítenék a rendkívül fontos nagy célt, hogy mindennemű szükséges helyiség, szakosztályok külön termei és hivatalai egy modern épületben legyenek. Elhatározta ez ügyben az előljáróság, hogy egy propaganda bizottságot választ, melynek feladata lesz a kérdést, az építkezéshez szükséges pénz előteremtésének kérdését napirenden tartani és propagandát kifejteni, hogy így megfelelő összeget összegyűjtve, az építkezéshez mielőbb hozzákezdhessenek. Ezzel kapcsolatban jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az előljáróság Krauze műépítésznek, ki a tervek elkészítésével már is óriási szellemi munkát áldozott a célnak s a további részletes kidolgozást és ellenőrzést is teljesen öntalanul vállalta.

Foglalkozott ezután az előljáróság a piaci árubódék építési ügyével, melyben az előljáróság magáévá tette a piacon árusító iparosok határozati javaslatát, mely szerint tiltakoznak az árubódéknak azon helyre való építése ellen, ahová az tervez-

ve van, mer' azzal az iparosok árusási jogát sértik. Nem fogadják el a terveket, mert az iparosságnak célzerűségű szempontból nem felel meg. És végül nem fogadják el az árubódék létesítésére vonatkozó javaslatot abban a formában, ahogy az meg van téve, mert a város a befektetett építési tőkét óriási magas üzlet alapberek mellett akarja kiadni, mialtál az két és fél év alatt visszatérül. Ez a legnagyobb igazságtalanság. A köz szempontjából nem is engedhető az meg, hogy egy közmű, az azt igénybe vevő polgárságot olyan teherviselésre kényszerítse, mely a befektetett tőkét 2 és fél év alatt visszaadja. A városnak, mint erkölcsi testületnek, az ilyet megátolni kellene, nem pedig saját magának előmozdítani. Elégedjek meg a város csak azzal, ha a befektett tőkéjének tisztességes kamatját látja. Ezekre tekintettel az Ipartestület előljárósága a baraképítkezés ellen, ugy is, mint az érdekelt iparosság képviselője, de ugys, mint a város társadalmának egyik legnagyobb csoportja tiltakozik és annak a napirendről való levételét kéri, vagy pedig olyan megoldást, hogy a helyiségek az iparosság céljainak megfelelően s a bér csak úgy állapíttassék meg, hogy a megfelelő kamatot és a 20, vagy 40 évre elosztható amortizációt fedezhesse.

Ezután a tanonciskola igazgatóságának panasza tárgyalatott a rövid lejáratu tanoncszerződés kötése ügyében. Ebben elnök előterjesztése az előljáróságnak is az volt az álláspontja, hogy jöllehet a törvény a tanidő megállapítását szabadeszervekedésre bizza, a rövid idejű tanoncszerződések károsak magára az iparra is és ezért jövőben, eltekintve egyes megokolt kivételektől, két évnél rövidebb tanoncszerződéseket kötni nem engedélyez. Már most kimondotta az előljáróság, hogy a tanoncszerződések körére s a tanviszony szabályozására nézve egy részletes tanoncs rendtartási szabályzatot fog alkotni, a működő szindikátusok meghallgatása mellett.

Megbotránkozásal tárgyalta az előljáróság azon sulvos visszaélésnek minősíthető állapotot, mely még az egyes közhivatalokban mindég divik, mely szerint az ott megforduló iparos polgárokat színház, hangversenyjegy, vagy sorsjegyek és külföldi címeken való adakozásra szorítják. A kérdést ujabbban a husiparosok szindikátusa tette szóvá, sajnos, azonban nemcsak őket érinti ez a manőver, hanem az egész polgári társadalmat, miért is elhatározta az előljáróság, hogy a nagyobb közhivatalok vezetőihez, valamint magához a minisztériumhoz is ezen tárgyban panasszal él és kéri fogja ezen rendszernek megszüntetését. Megdöbbenő és mondhatni neveléses állapot, hogy jöllehet erre vonatkozólag jelentek már meg prefektusi és hivatalvezetői nyilatkozatok, melyekben az ily jogasulatlan és erőszakos gyűjtéseket tiltják s azt teljesen figyelmen kívül hagyva, a tisztviselők negligálják, fúmgálják és semmibe sem veszik. Hol van a főhivatalnoki önértzet és hova vészett a rendeletek tiszteletben tartása.

Ezután örömmel vette tudomásul az előljáróság, hogy egy betegsegélyző pénztári hivatalnok az iparosok megkönnyítése érdekében irodát fog nyitni, melyben az összes betegsegélyző pénztári ügyeket elintézi, valamint a betegsegélyző pénztári intézkedések, számlák, jegyzékek, beváltások és kimentások ellenőrzését s az iparo-

sok részéről szükséges elkészítését csekély díjazás ellenében fogja vállalni.

Indítványok és interpellációk kapcsán elhatározta az előljáróság, hogy egy elhalt havisegélyes özvegyét továbbra is segélyezni fogja, valamint megvizsgálja, hogy vajjon a Menházban nem volna-e felvehető ismét valamely arra rászorult testületi tag.

A szakszervezetek kiépítése is felvetett, melyből kifolyólag elhatározott, hogy a szervezkedés ügyét jobban ismerő és ezért lelkesedni tudó egyénekből bizottságot alakít az előljáróság, hogy azon szakcsoportokban, ahol még szindikátusok nincsenek, ilyeneket létesítsenek.

Végül megállapította az előljáróság, hogy ifj. Mónus Sándor vállaira a jelenlegi nehéz időszakban tulontul nagy munkateher sulyosodik, miért is felszólította a mellérendelt elnök és alelnököket, hogy a munkamegosztással tegyék lehetővé, hogy Mónus Sándor elnök részben a maga ügyeivel is többet foglalkozhassék.

Az iparosság saját otthonáért

Mint minden társadalmi réteg, úgy az iparosság is országosra azon törekszik, hogy céljait szolgáló megfelelő helyiségekkel rendelkezzen. Ha a multat nézzük, Nagyvárad iparos társadalma szerencsés helyzetben volt, mert mindenkor birt háztározott fellépésű, erélyes, szervező erőkel. Ezen szervező erő agilitásának és fadarhatatlanságának köszönhető, hogy ma az Ipartestület olyan tekintélyes nagy vagyonnal bír, mint amilyen ma van s annak köszönhető, hogy a multat illetőleg az ipartestületi székház az igényeket kielégítette. Amde a változott viszonyok a testületi tagszaporulat s a tagok értelmiségének emelkedése ujjab kíválmakat és ujjab követeléseket támaszt a testülettel szemben, éppen ezért a jelenlegi formában az Ipartestület székháza nem felel meg céljainak. Szinte neveléses a mai hivatali elrendezés, aminek folytán egyik inasgyerek nevetve — de nem sok épülésre — halgatja a másiknak hajánál előre ráncigált panaszát, melyeket nyilvánosan a mestere ellen támaszt. Valahogy szomorú azt látni és tudni, hogy az Ipartestület több mint 64 szakmát számláló csoportjaiból az Ipartestület előljáróságába nem lehet képviselőt beválasztani, mert olyan terem, mely ezek gyűlését befogadni alkalmas volna, nem áll rendelkezésre. Számtalanszor szüksége mutatkozik azoknak, hogy tényleg működő szakosztályok és szindikátusok külön gyűlésteremmel rendelkezhetnének, ami azonban a jelenlegi viszonyok mellett nem oldható meg, csakis úgy, ha egyik csoport a másikra vár. De sokszor szüksége adódik annak is, hogy általános érdeki törvény ismertetések, oktatások ügyében kellene nagyobb csoportokat összehívni, melynek legfőbb gátja a helyiség hiánya. Sok még itt fel nem soroltak okok szólnak amellett, hogy ezen a helyzeten változtatni kell és ezen okok segítették elő azon előbbrelátó iparosok vélemény megnyilvánulását, kik már évek óta hangoztatják, hogy fel kell szabadítani a testületi házban levő lakások bérletét, hogy azokat megfelelő átalakítás és hozzáépítés által az iparos intézmények részére használhassák. Ezen indokoktól vezetve, terjesztette elő a legutolsó közgyűlésen is Illés Dániel és Szabó Károly az indítványt, melyet a közgyűlés teljes megértés-

Férfi szalma kalapokat divatos, finom kivitelben az előrehaladott idény miatt minden elfogadható árban adunk, női és férfi szalma és filc-kalapokat alakítunk, festünk és tisztítunk gyárunkban Regele Ferdinand 20. (volt Friedländer kalapgyár.)

HELLER & DEUTSCH

Strada Nicolae Iorga (volt Zöldfa)-utca 21 szám alatt.

sel honorált s már akkor láttuk képzeletben előttünk kialakulni egy „Testületi székház”, egy „Iparos Otthon” képt, mely az ipar és közgazdasági ügyek előbbrevitelének egyik legerősebb támasza.

Az „Iparos Otthon” iránt az egész országban megnyilvánulnak a kívánságok s örömmel látható, hogy a legkisebb és eldugott község és mezőváros iparosai is törekcsenek azon, hogy otthont létesítsenek, hol a testületi hivatal, a maguk kis szövözetük, vagy bankjuk, közös műhelyük, vagy közös áruaktárjuk, könyvtárjuk, társalkodó és olvasótermek feltehetőleg legyen. Mindezek létesítése s ezen intézményeknek egy helyen való csoportosítása magától termi meg azt a gyümölcsöt, amelyre oly sok helyen vágnak és várakoznak: az iparosok szervezkedését. Így az egyhelyre való utaltság, állandó érintkezést és kapcsolatot létesít a különböző foglalkozásu, de még inkább az egyforma foglalkozásu/tagok között, ami magától megtermi a szervezethez, mely szervezethez pedig megfizethetetlen és kiszámíthatatlan gazdasági előnyökkel jár.

Mindenütt, hol az iparosság nem volt szűkebb, közös ügyekért tudott közösen egyerkölcsiben, mint anyagiakban áldozatot hozni, láthatjuk azt, ami után Nagyvárad város iparos társadalmára vágyakozik. Amint a multban, ugy a jelenben is, csakis közös és áldozatkész akcióval teremthető tehát meg az „Iparos Otthon”, melyre Nagyváradon a legjobb kilátás mutatkozik. Tekintve a város iparos taglétszámát, a tagok vagyoni viszonyait, a szükséglet, mely e kérdést ébrentartja és végül pedig azon agilis munkára kész egyének, melyben városunk bővelkedik, biztos reményt nyújt arra, hogy a fellevelet kérdést megoldáshoz fog jutni.

A megénítésnek minél előbb meg kell történni, hogy a kívánt és a célt szolgáló helyiségek minél előbb létesüljenek. Ezzel egyrészt a pangó építő iparnak is számottevő munkaalkalom kínálkozik, de amint már fentebb mondtam, a helyzet is égetően parancsolja a lényeges változtatást. A változtatás tekintélyes tökélet igényel, melyet az Ipartestület vezetősége saját tagjaitól kíván megszerezni. A hozzájárulás nem jelenti azt, hogy az összeg elvesztett, mert az csak kölcsön lesz igénybe véve s olyan célra fordítva, mely föltétlenül nemcsak erkölcsiben, de anyagiakban is hasznos fog produkálni, így tehát a befektetés után még megfelelő hasznát is fog tudni a testület biztosítani jöltevoivel szemben. Önzetlen és áldozatkész iparosokban városunkban sincs hiány. Ezt igazolja az is, hogy az eszme még csak alig vetődött fel, már is számtalan iparos jelentkezett, kik részben tökével, részben munkálatokkal kívánják a célt szolgálni. Sokan lesznek olyanok is, kik nyersanyagot, téglát, vasat, faanyagot bocsátanak az építkezés rendelkezésére és sokan lesznek olyanok, kik ezeket vagy önköltségi árban, vagy még azon alul is fogják a közcél szempontjából elkészíteni. Hatalmas és minden igényt kielégítő objektumhoz jut tehát így az Ipartestület, illetve a város iparossága, hol előreláthatólag felfogja találni egyhelyen és egy csoportban mindazt, mely igényeit kielégíti.

Bátorítsa az akciót megindító és vezetőik akaratát az összeség részéről megnyilvánult áldozatkészség, melyre ezúton és ez alkalommal már most felhívom az iparosság figyelmét. Ezen mozgalomból nem szabad kimaradni városunk legigénytelenebb iparosának sem, mert az eredmény áldáshoz gyümölcsöt nem annyira a nagyok, mint általánosságban a gyengék és kicsinyek fogják megérezni. Viszont kötelességük a nagyoknak és vagyonosoknak az akciót pártolni és támogatni, mert ezt már emberi kötelességük is parancsolja, még inkább pedig az iparos érdekek, melyeknek kicsi és nagy egyaránt egymásra van utalva. Jöjjön el a verélykedés ideje, fejtsünk ki minél nagyobb buzgalmat és áldozatkészséget, mutassuk meg,

hogy a kicsi is, a nagy is, mily nagy áldozatot tud hozni saját magáért, közös céljairért.

D. L.

A piaci barak építését az iparosság elvetette.

Lapunk hasábján többször szöveztünk azon eléggé kárhözható rendszert, mellyel mindenki mindent csinál, azonban az érdekeltek meghallgatása és bevonása nélkül. Így jött létre a piaci áruló barakok létesítése is. Meg vannak a tervek, a költség-számítások és előirányzatok, azonban annak kivitele és célja ilyen formában nem szolgálja azt a célt, amire hivatva volna. Mely megdöbbenéssel vette az iparosság hírül a tanács erre vonatkozó megoldási módjait, mely ellen egyszerre és mint egy ember tiltakozását fejezte ki. Hiszen ők kérték és nekik kell az árusító barak, azonban ahogy a tervezet elkészült, az már eleve kizárja azt, hogy ők igényelhessek azt. A tervezők és a tanács ezzel szemben olyat alkottak, amit csak nagykereskedők és kivételes nagy iparosok vehetnek majd igénybe, mert a beszedendő barakhelyiségi térbe vetékedik Ferdinánd királykörüli legfényesebb helyiség, bérletével is. Honnan gondolják, hogy erre az iparosok, vagy az eddig földön áruló kiskereskedők az összeget előteremtse. Előteremtse azok, akik eddig polgári kötelességükből a város és állam fenntartásához hozzájárultak ugyan, de éppen ezekre való tekintettel a piacon térbe semmit, vagy minimálisan egy-két leit fizettek havonként. De a barakepítés a tervezett formában az eddig megállapodott békés rendet is megváltoztatná, mert a barakokat jöllehet ezen feltételek mellett az iparosok egyáltalán igénybe nem vennék, mégis az ő évszázados jog alapján birt áruló helyeikre tervezik. Megbolygatná a rendet azért is, mert az egyes helyiségeket nem az iparszerzési jog sorrendjében kaphatják meg az igénylők, amint az szerte az országban dívik, hanem a ráigérés és kiad többet érte rendszer szerint, amely a vagyon és a pénz uralmát jelenti és a szegénynek, a kicsinynek az elnyomtatásához vezet. Hallatlan és elszomorító, hogy az árdragításban maga a város vezet, mert a tervezet nem egész nyolc négyszögletes területű helyekért évenként több mint 8500 leit követel. Ha ezt egy magános polgár merné tenni, bizonyos, hogy a hatóság lakbérzúsora címen megbüntetné. Ezek az okok kényszerítették az iparosságot arra, hogy a tervezett barakepítés ellen a leghatározottabban állás foglaljon és nemcsak mint iparosság, de mint a városi polgárság zöme is tiltakozzon ezen terv megvalósítása ellen, mert ez a tisztességes kereskedelem és ipar tönkretételét, nem pedig segítését célozza.

Voltak iparos csoportok, kik ily csoportos barakepítésére maguk vállalkoztak volna, mely szerint a terhek évekre való elosztásával sokkal kisebb évi hozzájárulásba került volna az építkezés, mint így a hatóság segédkezésével, aki ebből óriási hasznát kívánna húzni. Vegyen a város hasznát ott, ahol még nem keresett semmit, de azoktól a polgároktól, akik a ki-mondhatatlan magas állami adón kívül a városnak még számtalan címen fizet illetékeket és taksákat, azoktól ilyen óriási terhet nem kívánhat.

Igen várja és kéri az iparosság a város tanácsát, épitessen részére áruló barakokat, azonban költség kimelés szempontjából legyenek azok egyszerűek, a legkisebb hely is kihasználható, beosztásukban celszerűek és költségük, valamint fenntartási díjuk legalább 2 évtizedre leosztva, mely esetben az iparosság még mindig nem olosóért, de a viszonyokhoz mérten méltányos árban veheti azt majd igénybe.

Egy piaci iparos.

A mészárosok adója.

Felebbezés folytán, mit az állam képviselője terjesztett elő, ismét tárgyalás alá vették a hentes és mészáros iparosok adóit. Csodálatos, hogy éppen ezen szakmát zaklatják az adózással legjobban, melynek árucikkeinek forgalmi ára maximuma van s így az engedélyezett jövedelmet, vagy hasznát elérni képtelenek voltak. Ezt az adókvető bizottság előtt nemcsak ők, de maguk a hatóságok is igazolták. Mégis felemltek általánosságban az adójukat 2—300 százalékkal. Mit tehettek egyebet most ismét az iparosok, minthogy ők felebbezték. Sajnos, már is vannak jónévi iparosok, kik iparjukat ezen igazságtalan és súlyos adóztatásra tekintettel beszüntetik.

Mindenütt azt hallani

hogy a legmodernebb ruházati árak mellett

Dávid és Kohn

uri szabékni szerezhetők be,

Str. Alexandri (Teleky-utca) 4. sz. a.

Prima minőségű,

perzselt szalonna és zsír

:: kapható a ::

Banca Economica
termény- és Áru-
raktárában. — Salonta-
Mare. — Jud. Bihor.

Vizumokat

legolcsóbban, leggyorsabban megszerez
Bukaresi, Kolozsvári és Brassói
megbízásokat a leggyorsabban elintézt,

UTLEVÉLÜGYBEN

díjmentes felvilágosítást nyújt:

Schreier ügynökség

Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-utca) 1.
— Futárjárat mindennap —

Szabados Pál huszonötéves jubileuma

Egyik szatmári ujságból olvassuk, hogy Szabados Pál, a körösutcai román. kath. elemi iskola igazgató-helyettese huszonötéves tanítói jubileumához érkezett. A magyar tanítóság egyik elismerten legkiválóbb pedagógusa Szabados Pál, akinek keze alól az elmúlt negyedszázad alatt ha évente csak ötven tanítványt számítottunk is, másfélezer gyermek került ki, tőle tanulva meg a betűoltás nehéz mesterségét.

Szívesen emlékezünk meg minden alkalmat felhasználva a magyar tanítóságról, amely mindig a legmostohább anyagi viszonyok között legnagyobb szolgálatot tettek és tesznek az általános emberi kultúrának és elsősorban természetesen a nemzeti művelődésnek. És ezek között, mint a kitűnő tanító-mester egyik példaképe Szabados Pál, aki kiváló ember első életnek-indulását irányította szakavatott kezekkel. Kora fiatalaságától, a szatmári tanítóképző elvégzésétől kezdve tanítója jelenlegi iskolájának és azóta tevékeny részt vett nemcsak a kath. hitéletben, hanem mint kitűnő stílusos írással pedagógiai és egyházi lapok mellett, a napilapokat is felkereste.

Rendes munkatársa volt a Tiszántulnak és életének egyik fénypontja az a riport, amit a háború alatt, melyet végig küzdött, Görz bombázásáról írt s amelyvel, bár nem pályázott az Az Est ezer koronás pályadíjára, mégis hivatásos újságírók riportjaival szemben, pályázaton kívül is neki ítélte és küldött a lövészárkokba az Az Est szerkesztősége. Jellemző Szabados Pálra, aki itthon szűkös viszonyok között családot hagyott, hogy az Az Est ezer koronáját a vak katonák alapjának adományozta, valamint azt a 100 koronás pályadíjat is, melyet az alkohol ellenes mozgalom zsűrije ítélte neki egy cikkéért.

A bajtársi együttérzésnek mélyeséges kifejezése volt ez a két adomány, a lövészárkok lelki benyomásainak, melyekről a pályanyertes riporton kívül még sok szép tudósításában számolt be a budapesti lapok s a Tiszántul hasábjain.

Megalakulása óta főmunkatársa az Őrszem című kath. hitbuzgalmi lapnak és mint titkár, jegyző töltte be bizalmi állását a katolikus társadalmi egyesületek életében. A mély katolikus érzelem nála családi tradíció alapszik, unokaöccse Fetter Antal volt nagyváradi nagyrépost, jelenlegi győri püspöknek.

Értesülésünk szerint pályatársai és barátai huszonöt esztendősen tanítói működésének évfordulóján méltó ünneplésben részesítik Szabados Pált és ez ünnepséghez csatlakozik a Kath. Népszövetség, melynek egyik legbuzgóbb hivatalnok és az egész nagyváradi kath. társadalom.

Dr. Cosmützsa szanatóriuma

Cluj-Kolozsvár, Fellekvár

Belgyógyászati és könnyű idegbeteggek részére, különös tekintettel a légzőszervek megbetegedéseire. A szanatórium a fellekvár tetején fekszik, gyönyörű kilátással a gyalui havasokra. Modern berendezés és dialitikus cura.

Ahova a magyarok meghalni mennek

Nyolc hónapig küzdöttünk a délamerikai kivándorlás ellen. Nemrégiben pedig megértük, hogy most már csökkent a dél-amerikai, brazilai kivándorlás, mert az erdélyi magyarsághoz a kivándoroltaktól érkező levelek meggyőzték az emberek tömegeit, hogy emberkereskedők kezébe, a biztos halálra, nyomorúságnak szolgálatját ki a provizióra dolgozó ügynökök őket, gyermekeiket. A délamerikai, brazilai kivándorlás tehát csökkent, azonban a kivándoroltató társaságok új furfangot találtak ki az emberek csábítására. Mikor ugyanis látták, hogy csak Északamerikába hajlandók menni a munkástömegek, ahova tudvalevőleg nem lehet beutazni, mert szigorú törvényekkel zárták el a bevándorlók elől az Unió területét, azzal a módszerrel áltak elő az ügynökök, hogy

Cubába, vagy Havannába

utazzanak, mert onnan könnyen lehet átmenni az Unió területére. Felesleges magyarázni, hogy ez is csak lelketlen trükk, mert úgy Cuba, mint Havanna megélhetést nyújtani nem tud és onnan csak igen keveseknek sikerült átszökni a határon, ahol most az Unió hatalmas rendőrszervezettel gátolja meg a szökevények útját, vagy előbb-utóbb elfogják és vissza viszik.

Arról szó sem lehet, hogy valaki Cubából, vagy Havannából utlevelet kapjon az Unió területére. A kivándorlási ügynökök nagyon jól tudják ezt, azonban őket a hajójegyet váltó utasok száma szerint fizetik, tehát a legképtelenebb módszerrel kecsegtetik az erdélyi népet és a fiatalaságot.

Itt közlünk ismét egy levelet, amelyet Bornemissza vármegyei tisztviselő Béla nevű fia küldött szüleinek. Rövid leírással, de végtelen sokat mond. Bornemissza Béla pincér volt Nagyváradon és nem kívánható tőle, hogy részletesen ismertesse a havannai magyar kivándorlók helyzetét, de amennyit megír belőle, az elkeseredésnek és a nyomorúságnak olyan képe, amely meggondolásra kell, hogy készítsen mindenkit, aki az Oceánon túl akarja megélni boldogulását.

Íme a levél:

924. Jun. 14.

Kedves szüleim és testvéreim!

A nyomorúság hazájából írom talán már az utolsó levelem, az Isten bár csak

ne engedte volna elérnem azt, hogy Havannát megláthassam. Már az 5-dik napja vagyok itt, de ez már több, mint oda-haza 10 év. Az összes pénzem elment, munka nincs, beteg vagyok, kórházba kell mennem, mert a szállást sem tudom fizetni; ma csak egy darab kenyeret ettem, a kezem reszket, írni alig tudok. Haza nem lehet menni. Nagyon sok magyar ember válik itt meg az élettől. Kedves szüleim, bocsássatok meg, bolond voltam, hogy ott hagytalak benneteket, keserves dolog ott hagyni a szülei házat, de nehogy azt gondoljátok, hogy csak én nem tudok megélni, mert sok magyar van, aki szeretne akármilyen módon haza jutni. A román konzulnál voltunk vagy 3100-an magyarok, de azt mondta, hogy nem tud segíteni, csináljanak azt, amit akarnak. Kedves testvéreim, nehogy egyszer is gondolatot arra, hogy ott hagyjátok hazátokat, mert inkább lennétek Romániában katonák, mint Cubában gazdag emberek. A nagy melegtől tele van a testem sebekkel, a lábamon alig állok. Szóval nem is lehet elbeszélni, hogy milyen borzalmas itt lenni. Kedves szüleim, mondjátok meg Fodor-nak, hogy tegyen le a szándékáról, inkább menjen Párisba, ott megkereshet 30 frankot naponta, mert aki Havannába jön, az elevenen el van temetve. Ezzel nem panaszkodni akarok, csak megírni az igazat. Kedves szüleim és testvéreim, ne írjatok, mert én nem tudom, hogy hol leszek, felejtetek el, mert én szerettem magamnak. Az utolsó dolláromból 2 napra kifizettem 50 centet lakásra, 15 centér vettem kenyeret, 9 centér bélyeget, marad még 20 centem és aztán készen vagyok a világgal. Levelet ne várjatok, mert nincs pénzem. Csókolom Tilda és Lujza néni kezét, tisztelem Csordásékat és minden ismerőst. Kedves Zolti bátyám a 15 dollárom nem tudom megküldeni, rosszul jártam az utammal, majd megfizeti az Isten. Két nap alatt négy magyart temettünk el. Csókolok mindnyájaitokat, gondoljatok néha reám. Isten veletek cs. Béla.

ELADÓ

6 személyes porcellán, 6 személyes ezüst étkező szerviz. Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 30 sz. jobbra, Szász.

Turnatoria de fier si fabrica de masini s. a. Oradea-Mare

Kérem árajánlatot

C. F. R. vonalakon 45 % fuvarkedvezmény

Harántgyaluk (Snaping)
Fűrőgépek
Hydraulikus prések
Olajgyártó berendezések
Fogaskerek marások 1000X400 mm-ig
Transmissiók, függőgyámok és csapágyak
Mindenfajta vas- és fémöntés.

C. F. R. vonalakon 45 % fuvarkedvezmény

Kérem árajánlatot

Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK

óriási választékban

HARISNYÁK NAGYON OLCSÓN

BERMANNÁL

Sas-passage

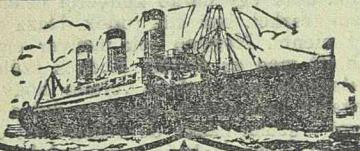
fehérneműeket rendelésre a legjobb kivitelben készítenek

Asztalos munkákat

a legegyszerűbb kivittől a legdiszesebb kivitelig jutányos árak mellett készítik.

BOGYE ANTAL asztalos

Strada Cuza Voda (Szacsvai-utca) 63. szám.

A legteljesebb komfort

az amerikai kormány gőzhajóin.

Az United States híres gőzein az utasok minden komfortot és a legfigyelmesebb kiszolgálást talál. A harmadik osztály kabinjai tágasak, tiszták, szellősek, kényelmesek és izélesen berendezettek. Különös és változatos konyha. Újvarias tiszták és legények, különösen előzékenyek azokkal szemben, akik először utaznak Amerikába. Rendszeres utazás Brémából Southamptonon, Cherbourgon át New Yorkba.

Kérjen — díjmentesen — képes prospectust és hajólistát.

UNITED STATES LINES

Vezérképviselet Románia részére:

MERCUR BUCAREST, Calea Moșilor 51, TEMESVAR Hunyadygasse 8, CERNÓWITZ, Lilienegasse No. 15

ASZÓDI**8-féle zamatu pörkölt****kávéi**

izre utánoz-hatatlanok!

Medgyesi szalámi kilója Lei 160.—
1 doboz szardinia Lei 15.—
Valódi Málnaszörp kilója Lei 65.—
Friss tea-vaj, Akácméz, 1 k. Mazsola Lei 64.—
Málnási szikulia és Mária, Szalvator,

Karlsbadi, Paptamási, Igmándi friss töltésű ásványvizek, és karlsbadi só. Cukorka és csokoládé osztályomban a legfrissebb bonbonok bel- és külföldi gyárakból, fűszer havi bevásárlásnál 5% rabat. Süveges, kocka, kristály és porcukor, szalicil, hólyagpapír, spárga olcsó árakban

Aszódinál, Sas-palota

Irodabutorok,**parketták****Rimanóczy**

műbutor és parkettgyár
rt. Oradea-Mare Strada
Clujului 117. Telefon 279.

Ha van!

törött, öntött-vas, réz, aluminium és bármilyen fém alkatrésze, úgy forduljon bizalommal az

Orley és Fiedler**heggesztő-telephez**

Strada Sztarovecky-utca 25.

ajánlatért, mert ott felelősség mellett a legpontosabban és legolcsóbbat készítik el.

Fürdősapka fürdőresz

ernyők, fehérneműek. nyakkendők, csipke, szallag, himzés, gombok, cérnák legolcsóbban

Szenszki Miklós-nál

Sas-passage (Tarsollyal szemben)

Uj manométer érkezett

ezen megbízható műszer már 380 leutól kezdve kapható. Villany-körte! minden feszültségre és alakban. Telefongép és alkatrészek ab raktár Oradea-Mare

Rajz Andor

electromechanikus Str. Cosbuc
(Szalárdi-utca) 9. szám.

Lanz gőz és motor**cséplőgépek**

minden nagyságban, mezőgazdasági motorok, aratógépek raktárról azonnal szállíthatók.

Uzinele Lanz S. A.

Bucarest, Strada Bafiste 14 bis.

Injectorok, vizifolattyuk, áteresztőszelepek, sarokszelepek, kutszivattyuk nagyraktára

„Stabil”

Gépek és felszerelések lerakata ::::

ORADEA-MARE :: NAGYPIAC-TÉR

Telefon: 16—86. szám.

Táviratoim: „STABIL”

Brillíáns,

platinát, törmellék aranyat és ezüstöt magas árrban veszek.

KOHN HENRIK ékszerész

Strada Avram Janku (volt Kossuth Lajos-utca) 7. sz.

Figyelem

Még minden drágaság dacára

a legolcsóbb és a legfinomabb ruhák csak

Schreier-nél készülnek Várad

Zsigmond-utca 2.

Gyermekeknek, trikó, harisnya

keztű, csipke, szallag, himzés, rövidárak. Olcsó árak! Szabókellékek. Olcsó árak!

Rék * Csillag Áruház

Piața Unirii, volt Szt. László-tér

Dr Szegő Kálmán szanatóriuma**Abbáziában**

Erősítő — edző — hízoló — diátkurák.

Rythmikus szabadlevegő gyógytorna.

Gyermekek 7 éven felül kíséret nélkül is felvétetnek.

GYERMEK KOCSIK

GYÁRI ÁRBAN KAPHATÓK

SZŐKE MIKLÓSNÁL

STR. VLAHUTA (SZT. JÁNOS UTCA) 22. SZAKSZERŰ JAVÍTÁSOK, ERNYŐK GUMMIZÁSOK STB.

Fehérnemű varroda

Pável-utca 18.

Férfi ingek elsőrendű kivitelben készülnek.

Dusan csipkézett női fehérneműek beendizve gomblyukkötést nagy gépen és csipke beendilizést gépen olcsón vállal

Szőlő-
permetező
szakszerű
javítása

Pálinka főző
lekvár és mosó-
üstöket

a
legjobb
minő-
ségben
készít

Bernácsik József rézműves

Str. Gen. Mosoiu
(Mezey M.-u. 7)

Galvanizálás

oxidálás, nikkelezés és rézzel való ötvöztetés a legelőnyösebben és a legszebb kivitelben, mindeféle tárgyakat, vállal az

Első Román-Olasz villamoskészülékek-nyára

A KOLOZSVÁRI

CZELL

SÖRFŐZŐDE

VILÁGOS

SÖRE

URSUS

a közönség
legkedveltebb itala

Főraktár Nagyvárad és vidéke részére Gilányi-utca 57.

NYILTTÉR

Értesítés.

Van szerencsénk b. vevőközönségünket ez uton kiértesíteni, hogy **Flagner Viktor** utazó szolgálatunkból sikkasztás miatt még április hóban elbocsáttatott.

"ELECTRICA"

Műszaki Vállalat, Timişoara,
Bulev. Reg. Ferdinand Lloyd sor.

Értesitem az igen tisztelt vevőközönséget, hogy édes apám elhalálása után is

Gerhardt és fia cég

alatt vezetem tovább Sfr. Prințul Carol (Szállási Dezső-utca) 1. szám alatti üzletet.

Az eddigi lelkiismeretes és pontos munkáról, valamint szolid kiszolgálásról az igen tisztelt vevőközönséget biztosítom és kérem továbbra is a cég iránti bizalmat.

Kiváló tisztelettel:

Gerhardt László

Dal, Tánc, Operett

ujdonságok a Hegedűs Hírlap-iroda zenemű osztályában.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután: Bucsukeringő, Tolnay Andor vendégjátékával, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este: Kék postakocsi, Tolnay Andor vendégjátékával, rendes helyárakkal, bérleten kívül. Hétfő: Szegény-gazdagok (Fatia Negrea) színmű ujdonság 1-ször, bérleten kívül.

Kedd: Szegény-gazdagok (Fatia Negrea) színmű ujdonság 2-szor, B) bérlet 130. szám. (Utolsó bérletszám.)

Szerda: Antónia, ujdonság 8-szor, bérleten kívül.

Csütörtök: Művészt, Rozsnyai művészpár főléptével, premier helyárakkal.

Péntek: Művészt, Rozsnyai művészpár főléptével, premier helyárakkal.

Szombat d. u.: Sztambul rózsája, mérsékelt helyárakkal.

Szombat este: Három grácia, ujdonság 1-ször, premier helyárakkal, bérleten kívül.

Vasárnap d. u.: Mintha álom volna, mérsékelt helyárakkal, bérleten kívül.

Vasárnap este: Három grácia, ujdonság 2-szor, premier helyárakkal.

Hétfő: Három grácia ujdonság 3-szor.

A hét összes előadásaira már vasárnap reggeltől meg lehet váltani a jegyeket a színház pénztáránál.

— Szegény-gazdagok. Hétfő este lesz a bemutató előadása Jókai Mór és Hevesi Sándor nagy-szerű színjátékának, a Szegény-gazdagoknak, melynek főszerepeit Jósika, Gellért, Benes, Kiss Gyuláné, Körösi Juci, Pogány Janka, Harsányi, Tóth, Földes, Sör, Madas és Galambos játsszák. E hét képből álló színjátékot Tóth Elek rendezi. A Szegény-gazdagok hétfőn bérleten kívül, kedden B) bérletben, az utolsó bérletszámban kerül színpadra.

— A Rozsnyai művésztírói lélepte. Csütörtökön és pénteken este egy csodás művésztírói főlépte teszi érdekessé a színház e két napi műsorát. Rozsnyaiék, akik az egész világ nagy színpadijait be-

járták és mindenütt fényes sikert arattak, itt is egész biztosan nagy közönség előtt fognak fellépni. Csodás táncok, magánszámok, humoros zenéi mutatványok és a 9 éves kis Rozsnyai művészi produkciója, ezenkívül a szenzációs toalettet tesz ki érdekessé a csütörtök és péntek esti műsort.

Külön érdekessége lesz e két nap műsorának még az is, hogy több humoros és kacagató kis trükk között bemutatja a színház Tabéry Géának, a kiváló írónak egy kis blüettjét, melyben Gellért Irén, Harsányi és Földes játszanak. E két előadásra a jegyeket premier helyárral árussítják.

— Három grácia. Szombaton este lesz a bemutató előadása a Három grácia, Lehár operettének, melynek főszerepeit Zilahy, Biczó, Kertész Mancsi, Borovszky, Misoga, Galambos, Berengh, Vigh játsszák. A színház igazgatósága pazarul állítja ki e táncos operettet, mely tele van szebbnél-szebb táncokkal, melyeket Horváth Marietta és Misoga tanítanak be. Különösen nagy és gyönyörű feladat jutott Zilahynak és Misogának, akik egész este táncokkal, énekekkel és boházatos játékokkal állandóan derűltéssel fogják tartani a Három grácia közönségét, de a többi szereplők is, Biczó, Kertész, Borovszky, Galambos, Vigh mind nagyszerű szerephez jutottak, úgy, hogy méltán elmondhatjuk, hogy a Három grácia lesz az idei szezon legnagyobb slágere. Az élő étlap, a hinta, az apasztanya, mind-mind olyan különleges és vonzó lesz, hogy e nagyszerű operett előreláthatólag hosszú ideig marad a színház műsorán. A Három grácia első előadásai premier helyárral mellett kerülnek színre.

Szőnyeg ocassió

Sikerült megvennem egy tétel gyönyörű, szép kisebb-nagyobb valódi perzsa szőnyeget melyeket olcsó árban elárulok

Sternberg I. régiségkereskedő, Kishidő

Malom

Weitz Lajos Oradea-Mare Fűzes-u. 69

Ötjáratu modern malomhoz tőkével rendelkező csak molnár-gépész család társul kerestetik. Bővebbet:

2-3 szobás modern lakást,

lehetőleg központban keresek. 2-3 évi bért előre is kifizetek. Cím a kiadóban.

Fonlos a kereskedővilágnak!

Ezen az uton hozom a t. vevőközönségnek tudomására, hogy a „FRITZ SCHULZ jun. A. G. Leipzig” cég segesvári lerakatát és képviselőjét 1924. június 15-én felszaltattuk. Abban a helyzetben vagyok, hogy a

„Globin”, „Globus Pulzextrakt”

stb. tetszés szerinti mennyiségben az

„AU MIKADO” cég Czernovitz Piața Unioi Nr. 2. raktáráról tudom azonnal szállítani.

JOACHIM SPINNER

Wien III., Landstr. Hauptstr. 73.

a Fritz Schulz jun. A. G. Leipzig vezérképviseleje.

1093

Üzlethelyiség

Piața M. Viteazul Nagypiac-tér közelében olcsón, sürgősen átadó. Lakás 3 szoba, előszoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel, nagy kerttel 5-10 évi időtartamra elutazás miatt sürgősen átadó. Előcsere Olaszi központban lévő 3 szoba, fürdőszobás lakásomat hasonlóval, lehet Ujvároson is. Esetleg ráfizetéssel! Házak beköltözhető lakásokkal, szőlők, földbirtokok, lakások vétele és eladása. Szalon-garnitúrák, ebédlők, hálók, szőnyegek, órák, stb. olcsó áron eladó. Uttelek vizuoztatását vállaljuk.

„ARDEAL”-roda,

főposta mellett. Telefon szám: 203.

Tengerentúli hajóstársaság

egy

alkalmas helyiséget keres

a központban, esetleg egy erre vonatkozó kombinációt.

Címet a kiadóba kér.

1902

Pályázati hirdetmény

Oradea-Mare Város Villamosműve ezennel nyilvános pályázatot hirdet 200 vagon, 2000 tonna 1922. évi vágású I-a minőségű száraz, görös-és korhadásmentes bükk vagy cserhasáb tűzifa szállítására, legfeljebb 15% doronggal. A mennyiség pontos ellenőrzése céljából a dorongfa külön kocsiokban szállítandó.

Az igazgatóság jogában áll a le szállításra kerülő nagy göröcsöket, vagy a kazán tüzelésre alkalmatlan anyagot a szállító rendelkezésére bocsátani.

A kocsi kiállításáról a szállító tartozik gondoskodni.

Az igazgatóság kívánságára az ajánlattevő tartozik az ajánlat végleges elfogadása előtt 5 vagon hasábját és 1 vagon dorongfát próba céljából 8 napon belül leszállítani. A leszállítandó összes mennyiség a próbaszállítmánnyal azonos kell, hogy legyen.

Az igazgatóság fenntartja az Oradea-Mare-Obor állomáson való utánmérlegelés jogát s az esetleg hiányzó mennyiség ellenértékét a számlából levonja.

Szállítási határidő 5 hónap. A szállítás egyenletesen éka hetenkénti 10 vagonos részletekben történjék.

Amennyiben a szállító a szállítási feltételeket be nem tartaná, az igazgatóságnak joga van a megrendelt famennyiséget a szállító terhére napi áron bárholonnan beszerezni.

A fizetés utólag történik, az esetenként leszállított mennyiségek átvételétől számított 90 napon belül, minden kamatmegterhelés nélkül.

A fél %-os bélyegilleték az állam-számviteli törvény értelmében a szállítót terheli.

Az igazgatóság az ajánlatok közül szabadon választhat, sőt az összes ajánlatokat visszautasíthatja.

Az ajánlatok a Villamosmű várterei irodájában legkésőbb f. évi július hó 15-én d. e. 11 óráig nyújtandók be.

Oradea-Mare, la 5 Iunie 1924.

Az Oradea-Mare-i Városi Villamosmű igazgatósága:
Bazilil Mihály s. k.

Perfekt fényképészt

laboratoriumunkba azonnal felveszünk. Hasonló alkalmazásban működtek előnyben részesülnek. — Jelentkezés:

Dorian Ilm sas-passage I. emelet

A világ összes metropolisában Két árva óriási sikerrel ment

